

univerzitná knižnica
v bratislave

ISSN 1210-2016

BULLETIN
UNIVERZITNEJ KNIŽNICE
V BRATISLAVE

2/2009

V čísle:

Informácie z UKB
Informácie zo seminárov a porád
Rôzne
Recenzie
Personálie
Kalendár akcií

Bratislava 2009

O b s a h

INFORMÁCIE Z UKB

90. výročie založenia Univerzitnej knižnice v Bratislave Program v stručných anotáciách Táňa Popová	5
Verbum laudatur si factum sequatur ... Prezentácia vzácnych zbierok Univerzitnej knižnice v Bratislave významným zahraničným návštevam Zita Pappová	12
Moderné informačné služby Dagmar Kleinová	16
Prieskum spokojnosti čitateľov so službami Univerzitnej knižnice v Bratislave Dagmar Kleinová	19
Experimentálny zber elektronických online prameňov na pokračovanie v UKB Projekt webdepozit Martin Bella, Katarína Kovačičová	24
Prechádzka po niektorých zahraničných zbierkach UKB Soňa Minárová	29
Slovenské bezpečnostné fórum 2009 Antónia Jasemová	32
Pozoruhodná akvizícia v UKB Klára Mészárosová	36
Sphaera terrestris, sphaera caelestis – Zem a nočná obloha očami novoveku Záchrana a prezentácia historických glóbusov Miriam Poriezová, Petronela Bulková	42
Publikácie vydané Univerzitnou knižnicou v roku 2009 Táňa Popová	43

INFORMÁCIE ZO SEMINÁROV A PORÁD

23. zasadnutie komisie pre služby pri Národnej knižnici ČR a nová budova študijnej a vedeckej knižnice v Hradci Králové Hradec Králové – 23. zasadnutie komisie pre služby 1. – 2. 4. 2009 Dagmar Kleinová	45
---	----

Knihovny súčasnosti 2009

Seč pri Chrudimi – 17. ročník konferencie, 23. – 25. 6. 2009

Dagmar Kleinová 49

Na počiatku (ne)bol fonograf. História záznamu zvuku

Trenčín – 29. odborný seminár hudobných knihovníkov, 23. – 24. 9. 2009

Dana Drličková 53

Nemecko maďarské a nemecko-juhovýchodoeurópske vzťahy knižníc, zariadení a zbierok Nemcov

Pécs – vedecké, odborné-vzdelávacie podujatie, 5. – 7. 10. 2009

Vlasta Okoličányová 59

Dejiny knižnej kultúry Novohradu

Lučenec – interdisciplinárny seminár, 12. – 14. 10. 2009

Miriám Poriezová, Petronela Bulková 62

Krátka správa o českom národnom digitalizačnom projekte

Praha – konferencia, december 2009

Tomáš Fiala 64

Povinný výtlačok on-line publikácií – zmeny v legislatíve vybraných krajín

Jana Matúšková 66

RECENZIE

Studia Bibliographica Posoniensia 1/2009

Miriám Poriezová, Petronela Bulková 79

PERSONÁLIE

Osobnosť slovenského knihovníctva, ocenenie 80

KALENDÁR AKCIÍ

Podujatia uskutočnené

v Univerzitnej knižnici v Bratislave v 2. polroku 2009

Marcel Šustek 81

90. VÝROČIE ZALOŽENIA UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE

Program v stručných anotáciách

2. 10. 2009

Ex libris extra – zaujímavosti z fondov Univerzitetnej knižnice v Bratislave

Výstava dokumentov, ktoré majú príslovečné „naj“. Všetky dokumenty boli uložené v ôsmich vitrínach. Medzi nimi bolo možné vidieť najstaršiu tlač, najstarší európsky rukopis, najstarší orientálny rukopis, najstaršiu slovenskú gramatiku, najstaršiu obrazovú encyklopédiu, najstráženejšiu knihu, najväčšiu knihu, najmenšiu tlač, diamantové tlač. Podrobnejšie informácie poskytuje katalóg k výstave.

Otvorenie výstavy

3. 10. 2009

Portál poznania

Pod týmto názvom sa niesol slávnostný večer, ktorý sa uskutočnil pod záštitou ministra kultúry Marka Maďariča v historickej budove Slovenského národného divadla. Pozvaných hostí privítal generálny riaditeľ jubilujúcej knižnice PhDr. Tibor Trgiňa, pozdravné príhovory mali minister kultúry SR Marek Maďarič a Ing. Sylvia Stasselová, predsedníčka Spolku slovenských knihovníkov. Prítomní mali možnosť vidieť operu Wolfganga Amadeusa Mozarta Don Giovanni.

5. 10. 2009

Stredisko UNESCO predstavuje dokumenty OSN a UNESCO z fondov knižnice

Výročná výstava otvorená v rámci 90. výročia založenia UKB a venovaná 15. výročiu založenia strediska UNESCO. Súčasťou výstavy bolo DVD zachytávajúce zaujímavú 15-ročnú činnosť strediska UNESCO. Predstavené boli reprezentačné zbierky strediska UNESCO.

6. 10. 2009

Výskum dejín knižnej kultúry v Univerzitetnej knižnici v Bratislave

Seminár o výsledkoch výskumu bol zameraný na prezentáciu databáz kabinetu retrospektívnej bibliografie a prezentáciu katalógov, bibliografií, databáz kabinetu rukopisov, starých a vzácných tlačí.

7. 10. 2009

Súborný katalóg periodík

Seminár o celoštátnom informačnom systéme v správe knižnice sa venoval viacerým témam: histórii súborného katalógu periodík, kontinuite a spolupráci – v rámci súborného katalógu periodík a Adresára knižníc SR,

funkcii a využívaníu súborného katalógu periodík, súbornému katalógu periodík ČR, Adresáru knižníc ČR a nadväzným informačným službám, elektronickým zdrojom seriálov a periodík, novinkám z medzinárodného systému ISSN.

8. 10. 2009

Nové informačné bázy k výskumu dejín 20. storočia

Seminár, na ktorom boli predstavené tieto databázy: Nationalsozialismus, Holocaust, Widerstand und Exile 1933 – 1945, ktorá ponúka vybrané pramene z obdobia národného socializmu v digitálnej podobe (okolo 40 000 prameňov s približne 450 000 stránkami). Zahrnutá je korešpondencia prevažne straníckej kancelárie NSDAP v rámci Tretej ríše, prejavy, spisy a nariadenia Adolfa Hitlera z rokov 1925 – 1945, denníky Josepha Goebbelsa z rokov 1923 – 1945, obžaloby a rozsudky Ľudového súdu, zoznamy vysídlených a deportovaných osôb, ilegálne tlačoviny. Nájdete tu tiež obrazový materiál a pomocné dokumenty – štruktúru a rozdelenie úradov, rozpis súdnych značiek a bežných dobových skratiek, krycie mená akcií.

Databáza Tagesrapporte der Gestapoleitstelle Wien 1938 – 1945 obsahuje denné hlásenia viedenského riaditeľstva Gestapa týkajúce sa nálad, politickej situácie a bezpečnosti na území Ríše. Prvé hlásenie je datované 2. septembra 1938, z Viedne bolo do berlínskej centrály zaslaných približne 810 raportov. Online databáza obsahuje 741 denných hlásení, zvyšné správy sa nezachovali. V databáze sa nachádzajú informácie o približne 16 000 zatknutých a sledovaných mužoch a ženách a je zároveň prepojená na zbierku fotografií Nicht mehr anonym. Fotos aus der Erkennungsdienstlichen Kartei der Gestapo Wien.

9. 10. 2009

Salón u Liszta „Úspešný príbeh Univerzitnej knižnice v Bratislave, 1919-2009“

Dvadsať deväť programového cyklu Salón u Liszta, kde sa stretli čitatelia, ktorým „Univerzitka“ prirástla k srdcu. Pozvanie prijali exminister kultúry SR Milan Kňažko, exminister kultúry SR Rudolf Chmel, František Mikloško, poslanec NR SR, Pavel Dvořák, historik, Milan Zemko, historik, Ľubomír Feldek, spisovateľ, Štefan Šlachta, architekt, Ľudovít Molnár, predseda Slovenskej komisie pre UNESCO, Igor Bázlik, Monika Stanislavova, klavír a spev. Hostiteľom večera bol Stanislav Bachleda, publicista.

10. 10. 2009

M a t i n é

Účinkoval Dámsky komorný orchester pod vedením Eleny Šarayovej. Dámsky komorný orchester vznikol v roku 1969 a v súčasnosti ho tvorí kolektív šesnástich hráčok na sláčikových nástrojoch a jednej čembalistky.

S orchestrom pravidelne spolupracovali mnohí významní slovenskí umelci. Dámsky komorný orchester pravidelne účinkuje na výchovných a celovečerných koncertoch, vystupuje na slávnostných kultúrno-spoločenských podujatiach, nahráva pre rozhlas a televíziu. Predstavil sa poslucháčom v Španielsku, Rakúsku, Grécku, Taliansku a v Japonsku. V koncertnej sezóne 1999/2000, pri príležitosti 30. výročia vzniku tohto telesa, udelil generálny riaditeľ Univerzitetnej knižnice v Bratislave orchestru pamätnú medailu Insignae memorabile.

10.10. 2009

Deň otvorených dverí

Tento deň navštívilo knižnicu v priebehu štyroch hodín 280 záujemcov, ktorí mali možnosť nazrieť aj do tých priestorov, ktoré sú čitateľovi neprístupné.

Návštevníci sa po 15-20 členných skupinkách, za sprievodu konzultantov, oboznámili s históriou knižnice, jej činnosťou a službami.

10. 10. 2009 a 15. 10. 2009

BiblioBiograf

Kino Čas o Univerzitetnej knižnici v Bratislave

CD obsahuje tri samostatné časti, a to: Knižnica slovenskej univerzity, Správy STV o Univerzitetnej knižnici v Bratislave v rokoch 1994 – 2008 a Univerzitná knižnica po rekonštrukcii.

13.10. 2009

Nové trendy v informatizácii kultúrneho dedičstva

Pri príležitosti 90. výročia založenia knižnice sa uskutočnil seminár o nových trendoch v informatizácii kultúrneho dedičstva, progrese a perspektívach systému Slovakia (slovenská digitálna knižnica) a o svetových trendoch v informačných technológiách v kultúre a riešeniach IBM Slovensko.

15. 10. 2009

Moderné informačné služby

Seminár sa zaoberal novými progresívnymi a efektívnejšími službami Univerzitetnej knižnice v Bratislave, ako digitálnymi službami pre čitateľov, pre knižnice a verejnosť, medziknižničnou výpožičnou službou a medzinárodnou medziknižničnou výpožičnou službou, jej rozšírením a zlepšením, identifikáciou a autentifikáciou používateľov, ďalej knižnično-informačnými službami v UKB, čipovými kartami, centrálnou pokladňou, multifunkčnými sieťovými zariadeniami, kopírovaním, tlačiarenskými a skenovacími zariadeniami, identifikáciou používateľov k verejne prístupným počítačom a rezerváciou zariadení v študovniach, vzdialeným prístupom k licencovaným elektronickým zdrojom, novou webovou stránkou knižnice, integračným nástrojom vyhľadávania (METALIB a SFX) v interných a externých informačných zdrojoch ako aj prieskumom spokojnosti čitateľov so službami „Univerzity“.

Mgr. Táňa Popová

VERBUM LAUDATUR SI FACTUM SEQUATUR...

Prezentácia vzácnych zbierok Univerzitnej knižnice v Bratislave významným zahraničným návštevam

Univerzitná knižnica v Bratislave si tento rok pripomenula 90. výročie svojho založenia v najlepšej forme. Okrem množstva kultúrnych a spoločenských akcií a výstav, ktoré sa stretli s priaznivým ohlasom verejnosti, ju v roku 2009 navštívili aj viaceré významné osobnosti politického a verejného života, ktoré si so záujmom prezreli ukážky z najvzácnejších zbierok knižnice.

Mnohí významní hostia si počas svojho pobytu na Slovensku a v Bratislave neodpustili návštevu Univerzitnej knižnice, kde si mali možnosť pozrieť knižné poklady, ktoré sa často bezprostredne týkajú ich vlastného kultúrneho dedičstva. Ide najmä o knižnú zbierku islamských rukopisov a tlačí, verejnosti známu ako Bašagičova knižnica. Zbierka je zapísaná v zozname UNESCO Pamäť sveta od roku 1997 a nachádza sa v opatere kabinetu rukopisov, starých a vzácnych tlačí.

V roku 2009 sa Univerzitná knižnica a kabinet rukopisov tešili veľkému záujmu zo strany domácich a zahraničných návštev. Hneď na začiatku roka si zbierky kabinetu prezreli členovia medzinárodnej knihovníckej federácie IFLA a v tom istom mesiaci nás svojou návštevou poctil aj Makram Queisi, veľvyslanec Jordánskeho kráľovstva na Slovensku, u ktorého naša zbierka zanechala hlboký dojem.

Makram Queisi, veľvyslanec Jordánskeho kráľovstva na Slovensku

Kabinet navštevujú aj významní predstavitelia odbornej verejnosti, ako napríklad profesor Elmar Mittler – predseda CERL (Consortium of European Research Libraries), čestný doktor na Univerzite Sorbonne v Paríži, ktorý prejavil záujem o zorganizovanie odbornej prednášky pre poslucháčov knihovedy z Univerzity v Mainzi. Dr. Klára Mészárosová – vedúca kabinetu rukopisov ich oboznámila so zbierkami oddelenia.

Elmar Mittler – predseda CERL a poslucháči knihovedy z Univerzity v Mainzi

V polovici júna 2009 sme v knižnici privítali zástupcu generálneho riaditeľa UNESCO pre komunikáciu a informácie Dr. Abdula Waheeda Khana, ktorý navštívil aj priestory kabinetu a pre ktorého sme pripravili

Dr. Abdul Waheeda Khan

špeciálnu ukážku putovej výstavy „Heart in the hands...“, ktorá s úspechom prezentuje Bašagičovu zbierku po celom svete. Dr. Khan bol z návštevy knižnice nadšený, o čom svedčí aj jeho ďakovný list generálnemu riaditeľovi knižnice Dr. Trgiňovi, kde špeciálne oceňuje aj prezentáciu nášho oddelenia.

Bašagičova zbierka priťahuje čoraz viac pozornosť celého sveta, o čom svedčia aj mnohé vysoké štátne návštevy, ktoré si ju tento rok prezreli.

Vo februári knižnicu navštívila vládna delegácia Lýbie pod vedením ministra plánovania Abdulhafida Mahmuda Alzletniho, pre ktorého sme

pripravili výstavu islamských rukopisov a tlačí, spolu s didaktickým materiálom na paneloch. Dr. Mészárosová predniesla prednášku s názvom „Arabské rukopisy a tlače vo fondoch UKB“.

Vládna delegácia Lýbie
pod vedením ministra plánovania
Abdulhafida Mahmuda Alzletniho

V marci knižnicu svojou návštevou poctili hneď dve významné delegácie zo Sýrie.

Najprv to bol veľvyslanec Sýrskej arabskej republiky na Slovensku, Safwan Ghanem, ktorý spolu s pracovníkmi Sýrskeho prezidentského paláca pripravoval oficiálnu návštevu sýrskeho prezidentského páru na Slovensku.

Táto návšteva sa uskutočnila 30. apríla 2009, keď do knižnice zavítal Bashar al-Assad, s manželkou Asmou al-Assad. Po oficiálnom prijatí vedením knižnice im bola prezentovaná ukážka z Bašagičovej zbierky, spojená s prednáškou „Bašagičova knižnica a rukopisy zo Sýrie vo fondoch UKB“, ktorá sa stretla s veľmi pozitívnym ohlasom zo strany prezidentských hostí. Ďalšou prezidentskou návštevou, ktorú zaujala naša orientálna zbierka, bol prezident Tureckej republiky Abdullah Gül s manželkou Hayriünnisou Gül. Po týždňoch príprav sme im prezentovali výstavu knižných skvostov, týkajúcich sa najmä územia Turecka. Na výstave odznela prednáška Dr. Mészárovej „Bašagičova knižnica a dokumenty tureckej kultúry vo fondoch UKB“. Obaja vzácni hostia boli prekvapení rozsahom a rôznorodosťou vystavených exponátov a vrelo sa zaujímali aj o techniku výroby orientálneho papiera.

Prezident Tureckej republiky **Abdullah Gül** s manželkou **Hayriünnisou Gül**

Následne po tejto významnej návšteve naše oddelenie navštívil vedecký pracovník Tureckej národnej knižnice v Ankare Mahir Kocyigit, s ktorým sme nadviazali kontakt a vymenili si informácie o stave spracovania tureckých rukopisov v Turecku, na Slovensku a na celom svete.

O pozitívnom dojme z prezentácie našich fondov svedčia aj správy na webových stránkach sýrskeho a tureckého prezidenta, kde sa nami pripravenej výstave podrobne venujú. Naposledy nás navštívil pán Goran Mikulič z Bosny, majiteľ vydavateľstva Rabic – Sarajevo so svojimi spolupracovníkmi, ktorý prejavil záujem vydať faksimilné vydania vybraných titulov Bašagičovej zbierky.

Mgr. Zita Pappová

MODERNÉ INFORMAČNÉ SLUŽBY

Posledným podujatím osláv „deväťdesiatky“ Univerzitnej knižnice v Bratislave (ďalej UKB) bol seminár s názvom Moderné informačné služby, ktorý sa uskutočnil 15. októbra v prednáškovej sále na Ventúrskej ulici. Cieľom zostavovateľov programu seminára bolo prezentovať laickej a knihovníckej verejnosti aplikácie nových technológií v informačných službách UKB, kde sa tradične využívajú technológie na skvalitnenie podmienok a na poskytovanie kvalitatívne lepších služieb používateľom.

O nových knižničných službách priebežne referujú pracovníci knižnice v odborných knihovníckych periodikách ako aj v *Bulletine UKB*¹⁾. 90. výročie založenia knižnice a seminár Moderné informačné služby boli platformou prezentovať na jednom mieste to najzaujímavejšie, čo sa na poli knižničných služieb v UKB deje, aké sú zámery vedenia knižnice a kam knižnica smeruje.

Potešiteľný bol záujem odborníkov i verejnosti. Vlastné vystúpenia uviedol reklamný šot pripravený pri príležitosti výročia knižnice. Nasledoval viac ako 40-ročný filmový dokument *Knihy – knižnice – ľudia*. Oravská knihovnička pani Šipošová hovorí o knižnici, o svojej práci knihovničky, o službách, ktoré poskytuje v skromných podmienkach miestnej knižnice. Pri pozieraní filmu si diváci uvedomili, že knižnice poskytujú prakticky tie isté služby, no tieto sú však dnes vďaka novým technológiám na inej úrovni. Ako povedala začiatkom šesťdesiatych rokov naša kolegyňa – knihovnička Šipošová: „Nikdy sa nekončí práca knihovníka. To je ešte vždy boj o človeka“. A v závere filmu sme počuli, že „čitateľ sa stáva predmetom odborného záujmu“. Ako ukázali ďalej jednotlivé príspevky, čitateľ je a musí byť stále predmetom nášho záujmu.

Filmový dokument bol zaujímavý už aj ako historický dokument najmä pre pamätníkov z knihovníckej obce. Medziknižničná výpožičná služba v UKB a v Slovenskej technickej knižnici, dnešného CVTI, lístkové katalógy, sklady na Michalskej ulici, ľudia, ktorých mnohí identifikovali, spoznali. Výkriky, veď je to ten a ten. Nadšenie, elán a trochu aj patetizmus našej kolegyne, knihovničky Šipošovej, bol dojímavý.

Film navodil tú správnu atmosféru. Organizátori pripravili relatívne krátke, ale obsažné vystúpenia, ktoré nasledovali v rýchлом slede za sebou. Postupne sa prezentovali jednotlivé služby.

Knižničné služby sú konečným produktom knižničných procesov – získavania, spracovania, správy a ochrany dokumentov. Ich úroveň a kvalita závisia teda nielen od personálneho zabezpečenia, kompetencií informačných zamestnancov knižnice, ich špecializácie, vzdelania a pod., ale aj od materiálno-technickej úrovne knižnice a informačných technológií. Človek, ktorý je v UKB zodpovedný za aplikáciu nových technológií a ktorý ju po tejto stránke ťahá dopredu, je riaditeľ úseku knižničných technológií Alojz Androvič. Jeho vystúpenie sa venovalo najmä novým prestížnym medzinárodným projektom, v ktorých sa knižnica angažuje a dosahuje výborné výsledky. Sú to napríklad aj projekty digitalizácie historických a poškodených dokumentov.

Digitalizačné stredisko v UKB vzniklo v roku 2004. Rozvoj digitalizácie ako technológie, digitalizácia ako najmodernejšia knižničná služba, zvyšujúci sa tlak na digitalizačné služby zo strany odbornej aj laickej verejnosti – s týmto fenoménom sa v UKB denne stretávame. Oddelenie operatívnej digitalizácie je príkladom toho, že o digitalizácii sa v UKB nerozpráva, ale koná. Ako fungujú služby pre čitateľov knižnice, pre knižnice a pre verejnosť – samoobslužné skenovanie zdarma Scan & Go, expresné skenovanie, elektronické doručovanie dokumentov a elektronická kniha na objednávku, referovala Jarka Dollerová.

UKB je na základe zákona o knižniciach a zriaďovacej listiny pracoviskom MVS a národným centrom MMVS. Tejto tradičnej služby, ktorá sa v UKB poskytuje viac ako 60 rokov, sa osobitne dotýkajú nové technológie. Od klasickej žiadanky sa prešlo k elektronickej žiadanke, cez elektronické dodávanie dokumentov prostredníctvom zahraničných systémov JASON a SUBITO sa prešlo k vlastnému systému elektronického dodávania dokumentov. Hľadanie stratégie – to bola téma vystúpenia Henriety Gábrišovej. Služba MVS a MMVS v UKB hľadá ďalej nové možnosti, aj nové typy používateľov. Takáto perspektíva sa črtá v rozšírení využívania ďalších služieb OCLC (Online Computer Library Center), jeho katalógu WorldCat a služby OCLC First Search.

UKB bola prvou knižnicou, ktorá začala používať na identifikáciu svojich používateľov čipové karty. V UKB presadzujeme zásadu, že každý používateľ, vrátane zamestnanca, ktorý chce využívať služby knižnice, musí byť identifikovateľný. Identifikácia a autentifikácia používateľov knižnice bola téma príspevku vedúcej odboru knižnično-informačných systémov Márie Džavíkovej. Po ňom nasledovali krátke vystúpenia Petra Penthora, Kataríny Kovačovičovej a Veroniky Gyalogovej o službách, ktoré vyplývajú z aplikácie čipových kariet v UKB, ako je centrálna pokladňa, prevádzka multifunkčných sieťových zariadení – kopírovačích, tlačiarenských a skenovačích zariadení, identifikácia verejne prístupných počítačov a vzdialený prístup k informačným zdrojom.

K novinkám na poli knižničných služieb v UKB patrí aj nové webové sídlo knižnice pre verejnosť a interné stránky určené pre zamestnancov knižnice.

Vyšší komfort elektronických služieb pre používateľov UKB zabezpečuje popri vzdialenom prístupe aj čerstvo implementovaný meta-vyhľadávač a link server. Knižnica zvolila produkty MetaLib a SFX. Ide o nadstavbové nástroje, ktoré umožňujú integrovať lokálne i vzdialené informačné pramene poskytované knižnicou. Ako funguje táto služba, referoval Jozef Kmeť z oddelenia knižničných systémov, ktorý je za implementáciu zodpovedný.

Pre skvalitnenie poskytovaných služieb je potrebná spätná väzba od čitateľov a používateľov v podobe hodnotenia služieb knižnice. Preto sa pri príležitosti 90. výročia založenia knižnice pripravil prieskum spokojnosti používateľov UKB s jej službami. O cieľoch prieskumu, jeho organizácii a metodike informovala v záverečnom vystúpení Dagmar Kleinová. Prieskum začal posledný deň oficiálneho programu osláv 90. výročia založenia knižnice, 19. októbra 2009 a trval mesiac.

Účastníci seminára navštívili aj nové pracovisko oddelenia operatívnej digitalizácie, kde im pracovníci predviedli najnovšie zariadenie tohto pracoviska – robotický skener. Nenechali si ujsť ani výstavu na barokovom nádvorí Ex libris extra s fundovaným výkladom vedúcej kabinetu rukopisov, starých a vzácných tlačí Kláry Meszárosovej.

Seminár ukázal, že v UKB ideme dobrou cestou, cestou zavádzania nových technológií a pracovných postupov v duchu svetových trendov. Modernými službami vychádza knižnica v ústrety svojim používateľom, ich predstavám a požiadavkám.

Poznámky

- 1) ANDROVIČ, Alojz. Svetová digitálna knižnice a UKB. In: Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislave, 2009, č.1, s. 5 - 9. Dostupné na internete: < http://www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/Bulletin1_2009.pdf
- 2) FIALA, Tomáš. Tam, kde sa zachraňujú unikáty... alebo čo sa deje v digitalizácii v Univerzitetnej knižnici v Bratislave. In: Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislave, 2009, č.1, s. 9 - 12. Dostupné na internete: < http://www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/Bulletin1_2009.pdf>
- 3) GÁBRIŠOVÁ, Henrieta – PÍROVÁ, Jaroslava. Služby spojené s elektronickým dodávaním dokumentov v Univerzitetnej knižnici v Bratislave. In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc, (16), 2008, č. 3, s. 31 – 39.
- 4) GREŠKO, Marek – KOVAČIČOVÁ, Katarína. Elektronické informačné zdroje a služby – trendy a inovácie In: *Infos 2009* [online]. Zborník z 35. medzinárodného informatického sympózia o postavení a úlohách pamäťových inštitúcií v oblasti rozvoja kultúry, vedy, techniky a vzdelávania. 27.-30. apríl 2009, Stará Lesná – Vysoké Tatry. Dostupné na internete: <<http://www.infolib.sk/index/podstranka.php?id=1873&idf=540&lang=sk>>

- 5) KLEINOVÁ, Dagmar – KOVAČIČOVÁ, Katarína. Novými knižničnými službami vítame 90. výročie založenia Univerzitnej knižnice v Bratislave. In: Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave, 2009, č.1, s. 16 - 20. Dostupné na internete <http://www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/Bulletin1_2009.pdf>

PhDr. Dagmar Kleinová

PRIESKUM SPOKOJNOSTI ČITATEĽOV SO SLUŽBAMI UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE

Internet a elektronické médiá menia požiadavky čitateľov a používateľov knižníc. Knižnice musia preto pružne reagovať na tieto zmeny a prispôbiť sa novým podmienkam. Knižnica musí sledovať nielen ako používatelia služby využívajú, ale aj ako ich hodnotia, čo si myslia o ich kvalite a čo si myslia o knihovníkoch.

Aby Univerzitná knižnica v Bratislave (ďalej UKB) obstála v konkurenčnom prostredí, musí vedieť naplňať potreby a požiadavky svojich čitateľov. Pre skvalitnenie poskytovaných služieb je potrebná spätná väzba od čitateľov a používateľov v podobe hodnotenia služieb knižnice. Preto je prvoradým záujmom UKB porovnať očakávania, potreby a želania čitateľov a používateľov knižnice.

UKB, podobne ako iné knižnice, uskutočňuje každoročne štatistiku výkonov knižnice, ktorej súčasťou je hodnotenie jej služieb a výpožičiek. Analýza sa publikuje vo výročnej správe. Počet prezenčných a absenčných výpožičiek, prístupy do elektronických databáz, vstupy na webovú stránku knižnice ako aj počet telefonických a písomných otázok na jednotlivé služby sa porovnávajú s predchádzajúcimi rokmi a vyvodzujú sa z toho závery. UKB aj v minulosti sledovala potreby a očakávania svojich čitateľov a používateľov a na základe výsledkov sa pokúšala zlepšiť svoje služby. Rôzne formy zisťovania spokojnosti boli súčasne nástrojom na komunikáciu knižnice s verejnosťou. Čiastočne sa témy spokojnosti dotýkal prieskum vnímania komunikačných nástrojov UKB, ktorý uskutočnila Diana Džavíková a ktorý bol súčasťou jej diplomovej práce s názvom Komunikačná stratégia UKB¹⁾. Komplexný prieskum spokojnosti čitateľov a používateľov knižnice so službami sa však nerobil, napriek tomu, že prieskumy spokojnosti používateľov so službami sú efektívna metóda, ktorá sa bežne používa v marketingovej praxi.

V UKB nevieme exaktne opísať záujmy našich používateľov, aké služby preferujú, s čím sú spokojní, čo sa im páči a čo nie. Dodržiavanie

zákona o ochrane osobných údajov nám nepovoľuje požadovať od budúcich čitateľov pri registrácii bližšie údaje a informácie.

Preto bol projekt prieskumu čitateľov UKB zaradený do prioritných úloh knižnice na rok 2009. Projekt sa pripravoval veľmi starostlivo.

Pre prieskum spokojnosti používateľov bolo možné použiť jednu z metód kvalitatívneho alebo kvantitatívneho výskumu. Kvalitatívny výskum sa robí pomocou priameho rozhovoru s používateľom alebo skupinami používateľov. V knižniciach sa najviac používa kvantitatívny prieskum s metódou dotazníka. UKB využila skúsenosti Národnej knihovny ČR a prevzala s menšími úpravami dotazník, ktorý použili českí kolegovia pri výskume „*Jak hodnotíte služby Národní knihovny ČR?*“²⁾ Prieskum prebehol v decembri 2006 až v januári 2007. Otestovala sa vhodnosť otázok a metodika zberu dát pomocou webového formulára. Výsledkom bola štandardizovaná podoba dotazníka³⁾, ktorú sme čiastočne prispôbili našim podmienkam. Dôvodom prevzatia dotazníka a metodiky jeho štandardizovanej podoby bolo aj to, že Národná knihovna ČR pri príprave prieskumu vychádzala z odporúčaní UNESCO a z amerického systému hodnotenia činnosti knižníc a spokojnosti používateľov LibQUAL+TM. Využitie dotazníka a metodiky Národnej knihovny ČR je východiskom k vzájomnému porovnaniu knižníc. Z výsledkov prieskumu by sme mohli podrobnejšie zistiť nielen to, kto sú naši používatelia, aká je ich informačná gramotnosť, aké majú požiadavky a očakávania, aká je ich spokojnosť s UKB a jej službami, ale súčasne by bolo možné porovnanie výsledkov s inými knižnicami. Dotazník a otázky v ňom použité zodpovedajú prostrediu UKB a jej používateľom. Výsledky prieskumu by mali byť aj dobrým nástrojom na vzájomnú komunikáciu knižnice s verejnosťou.

Priamym príkladom spolupráce knižníc je nielen aplikácia tohto štandardizovaného dotazníka v slovenskom prostredí, ale aj fakt, že prieskum tohto typu, s tým istým dotazníkom a podobnou metodikou uskutočnilo v tom istom čase aj Centrum vedecko-technických informácií SR.

Dotazník CVTI SR je rozšírený o jednu otázku, týkajúcu sa využívania databáz získaných z projektu NISPEZ (Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom), financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Vzhľadom na vysokú počítačovú gramotnosť čitateľov UKB sa pripravil anketový dotazník vo forme webového formulára. Na rozdiel od českých kolegov, u ktorých formulár distribuovala platená webová služba, ktorá profesionálne vykonala zber dát a zabezpečila matematicko-analytické spracovanie výsledkov a podkladov pre analytický rozbor ankety, v UKB sme využili možnosti nového redakčného systému.

Dotazník obsahuje 20 otázok. Autori dotazníka sa snažili o to, aby bol dotazník jednoduchý, zrozumiteľný a aby doba na jeho vyplnenie neprekročila 10 minút.

Okrem otázok informatívneho charakteru, ako je pohlavie, vek, vzdelanie, ekonomická aktivita respondenta, frekvencia návštevnosti knižnice a webových stránok, hodnotili respondenti prieskumu služby knižnice z rôznych hľadísk. Autori dotazníka vychádzali z päťstupňovej hodnotiacej škály, ktorá má v našom kultúrnom priestore tradíciu. Súčasne respondenti mali možnosť nehodnotiť alebo nevyjadriť sa. K otázkam mohli pripojiť svoje názory, námety, pripomienky, sťažnosti alebo pochvaly.

Dotazník spokojnosti spät	
1. Ako často navštevujete priestory knižnice?	
Zvoľte jednu z týchto možností:	
denne	☐
tyždenne	☐
mesačne	☐
štvrtročne	☐
polročne	☐
inak	☐
žiadna odpoveď	☒
2. Ako často využívate webovú stránku?	
Zvoľte jednu z týchto možností:	
denne	☐
tyždenne	☐
mesačne	☐
štvrtročne	☐
polročne	☐
inak	☐
žiadna odpoveď	☒
3. Využívate služby prostredníctvom:	
Zvoľte jednu z týchto možností:	
najmä osobnej návštevy knižnice	☐
najmä ponuky webových stránok	☐
návštevy knižnice a webových stránok	☐
žiadna odpoveď	☒
4. Využívate knižnicu a jej služby:	
Zvoľte jednu z týchto možností:	
ako spôsob trávenia voľného času	☐
pre štúdium	☐
pre svoje zamestnanie	☐
žiadna odpoveď	☒

SLUŽBY

E-KNIŽNICA

PODUJATIA

- Študovne UKB
- Zahraničné zbierky
- Národná agentúra ISSN
- Stredisko UNESCO
- Depozitná knižnica NATO
- Publikácie UKB
- Odporúčané adresy

Otázky boli zahrnuté do šiestich blokov:

- hodnotenie prevádzkovej doby, dostupnosti knižnice a webových stránok,
- hodnotenie jednotlivých služieb knižnice,
- hodnotenie knižničného fondu,
- hodnotenie podpory čitateľov zo strany knižnice,
- hodnotenie priestorov, sociálneho zázemia a technického vybavenia knižnice,
- hodnotenie zamestnancov knižnice.

Predpokladali sme, že sa prieskumu zúčastní do tritisíc používateľov knižnice. Počet čitateľov s platnou registráciou k 1. októbru 2009 bol 23 054, aktívnych čitateľov bolo 12 243.

V záujme zabezpečenia dostatočného počtu respondentov sa týždeň pred začatím prieskumu oslovilo elektronickou poštou s informáciou o prieskume a s prosbou o účasť na ňom 15 042 čitateľov knižnice, ktorí zadali pri registrácii svoju mailovú adresu. Do prieskumu neboli zahrnutí zamestnanci knižnice a inštitucionálni členovia (knižnice, ktoré objednávajú dokumenty prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby). Vrátilo sa 624 mailov, z toho 115 kvôli plnej schránke, ostatné maily sa vrátili kvôli neexistujúcej adrese. Druhá e-mailová správa s novou informáciou, že sa začína prieskum spokojnosti čitateľov, ktorý bude trvať do 16. novembra 2009, s linkou na webovú stránku dotazníka, odišla čitateľom knižnice 15. októbra, v deň posledného podujatia knižnice, uskutočneného pri príležitosti 90. výročia založenia UKB.

Okrem elektronickej formy dotazníka, bola čitateľom k dispozícii aj jeho tlačенá verzia. Dotazníky boli dostupné na každom pulte a zamestnanci knižnice boli inštruovaní tak, aby každého čitateľa upozornili na prieskum a dôležitosť vyplnenia dotazníka. Schránky na jeho tlačенú verziu sa umiestnili na každom poschodí pracoviska na Ventúrskej ulici a na prízemí v Klariseu. Oznamy o realizovanom prieskume sa nachádzali aj na všetkých informačných paneloch. Tlačené dotazníky po uzavretí prieskumu prepísali zamestnanci knižnice do elektronickej podoby. Možnosť vyplniť tlačенý dotazník využil napriek našim očakávaniam len malý počet respondentov

V súčasnosti sa vyhodnocujú získané údaje, najmä písomné pripomienky k jednotlivým anketovým otázkam.

Čo sme očakávali?

Chceli sme získať informácie o potrebách, požiadavkách a želaniach našich čitateľov a používateľov knižnice, a to na základe spoľahlivých údajov, nie iba na základe skúseností a interpretácií zamestnancov knižnice. Výsledky prieskumu a následne analytická správa by mali byť základom a podkladom pre rozhodovanie managementu knižnice.

Aké budú výstupy?

Prieskumom sa získal súbor dát, ktorý umožnil ďalšie analýzy. Závety prieskumu spokojnosti s knižničnými službami budú publikované na webovej stránke knižnice a vo výročnej správe za rok 2009. Plánujeme uskutočniť pracovný seminár, na ktorom spolu s CVTI SR vyhodnotíme prieskum spokojnosti používateľov so službami našich knižníc.

Niekoľko základných čísel a údajov:

- počet odoslaných informácií e-mailovou poštou čitateľom s platnou registráciou k 1. 10. 2009, 12. 10. 2009	15 402
- počet odoslaných informácií e-mailovou poštou 15. 10. 2009	14 550
- počet odoslaných upozornení e-mailovou poštou 3. 11. 2009	12 280
- počet prijatých vyplnených dotazníkov pomocou webového formulára	2 563
- počet vyplnených dotazníkov pomocou tlačeneho formulára	118
- počet prijatých vyplnených dotazníkov pomocou webového formulára v dňoch 15. 10. – 3. 11. 2009	1 926
- počet prijatých vyplnených dotazníkov pomocou webového formulára v dňoch 3. 11. – 15. 11. 2009	637
- počet vyplnených dotazníkov s pripomienkami, námietkami, sťažnosťami, resp. pochvalami	1 141

Poznámky

¹⁾DŽAVÍKOVÁ, Diana. Prieskum vnímania komunikačných nástrojov UKB. Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave. 2009, č. 1, s. 47-69. Dostupné z [www](http://www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/Bulletin1_2009.pdf): http://www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/Bulletin1_2009.pdf

²⁾RICHTER, Vít - PILLEROVÁ, Vladana. Měření spokojenosti uživatelů knihovny. Výsledky průzkumu uživatelů Národní knihovny ČR. *Knihovna* [online]. 2007, roč. 18, č. 1, s. 77-98 [cit. 2009-05-29]. Dostupné z [www](http://knihovna.nkp.cz/knihovna71/richter.htm): <http://knihovna.nkp.cz/knihovna71/richter.htm> ISSN 1801-3252) *Zpráva o výsledcích průzkumu prosinec 2006 – leden 2007: Jak hodnotíte služby Národní knihovny ČR?* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, [2007] [cit. 2007-10-07]. Formát PDF, 40 s. Dostupné z [www](http://www.nkp.cz/files/vysledky_pruzkumu.pdf): http://www.nkp.cz/files/vysledky_pruzkumu.pdf resp. štandardizovaného dotazníka Knihovničkeho inštitútu Národní knihovny ČR

³⁾ RICHTER, Vít. Benchmarking a zjišťování spokojenosti uživatelů knihoven. In: *Knihovny současnosti 2009 : sborník ze 17. konference, konané ve dnech 23.-25.června 2009 září v Seči u Chrudimi.* -- Brno : Sdružení knihoven ČR, [2009], s. 187 – 195. - ISBN 978-80-86249-54-4

PhDr. Dagmar Kleinová

EXPERIMENTÁLNY ZBER ELEKTRONICKÝCH ONLINE PRAMEŇOV NA POKRAČOVANIE V UKB

Projekt webdepozit

Testovací zber vybraných elektronických online prameňov na pokračovanie a experimentálne sprístupnenie archívu, ktoré Univerzitná knižnica v Bratislave uskutočnila v spolupráci vydavateľmi elektronických prameňov na pokračovanie v období od 1. 9. 2008 – 30. 6. 2009, sú ukončené.

Zber dát

Od konca roka 2008 do konca leta 2009 prebehla špeciálna fáza zberu, keď sa nám podarilo osloviť 30 vydavateľov a dohodnúť sa s nimi na pravidelnom zbere. Frekvencie zberov sme nastavili pre každý web tak, aby sme zachytili všetky dôležité aktualizácie obsahu. Pohybovali sa od jedného zberu za celé obdobie, kde sme zbierali hlavne záverečné správy, až po týždenné zbery pri spravodajských portáloch.

Kvalita zozbieraných dát však nebola na požadovanej úrovni. Internetové sťahovacie roboty totiž obvykle fungujú na rovnakom princípe. Dostanú niekoľko počítačových adries, nazývaných semienka a postupne klikajú na jednotlivé odkazy, čím sa zanášajú stále hlbšie a obsah stránok ukladajú na disk. Tento spôsob je pri webových archívoch najpoužívanejší a je plne dostačujúci pre vytvorenie offline kópie webu na prezeranie. Pri zbere článkov by sme však mohli chcieť niečo iné. Nevýhodou totiž je, že nedokážeme jednoduchým spôsobom odlišiť samotné články od zvyšku webu, ktorý nás dokonca ani nemusí zaujímať. Rovnako môžeme mať záujem o dodatočné metadáta, napríklad titulok, popis, autor, dátum a ďalšie, pomocou ktorých môžeme články ďalej katalogizovať a používať na vyhľadávanie. Klasickou metódou zberu by sme tieto informácie buď museli zadávať ručne, alebo spracovávať strojovo zložitými metódami.

Jednou z možností, ako sa tomuto vyhnúť, je využiť tzv. syndikáciu webového obsahu. Ide sa o rodinu XML formátov určených na poskytovanie aktuálneho obsahu na často meniacich sa weboch, najmä internetových novín a časopisov alebo osobných blogoch. Deje sa tak formou vystaveného kanála¹, cez ktorý si klientská aplikácia, nazývaná čítačka alebo tiež agregátor, stiahne aktuálne dáta. Medzi najrozšírenejšie formáty patria RSS vo verzii 1.0² a 2.0³ a Atom vo verzii 1.0⁴.

1v angličtine nazývaného tiež web feed

2<http://web.resource.org/rss/1.0/>

3<http://www.rssboard.org/rss-specification>

4<http://tools.ietf.org/html/rfc4287>

Nasleduje príklad dát vo formáte RSS 2.0:

```
<?xml version="1.0"?>
<rss version="2.0">
  <channel>
    <title>Lift Off News</title>
    <link>http://liftoff.msfc.nasa.gov/</link>
    <description>Liftoff to Space Exploration.</description>
    <language>en-us</language>
    <pubDate>Tue, 10 Jun 2003 04:00:00 GMT</pubDate>
    <lastBuildDate>Tue, 10 Jun 2003 09:41:01 GMT</lastBuildDate>
    <docs>http://blogs.law.harvard.edu/tech/rss</docs>
    <generator>Weblog Editor 2.0</generator>
    <managingEditor>editor@example.com</managingEditor>
    <webMaster>webmaster@example.com</webMaster>
    <ttl>5</ttl>

    <item>
      <title>Star City</title>
      <link>http://liftoff.msfc.nasa.gov/news/2003/news-
starcity.asp</link>
      <description>How do Americans get ready to work with Russians
aboard the
      International Space Station? They take a crash course in culture,
language
      and protocol at Russia's Star City.</description>
      <pubDate>Tue, 03 Jun 2003 09:39:21 GMT</pubDate>

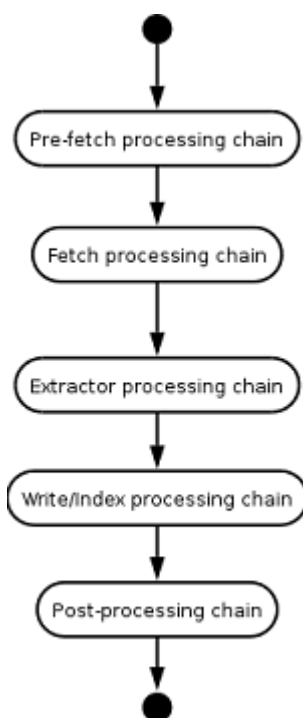
<guid>http://liftoff.msfc.nasa.gov/2003/06/03.html#item573</guid>
    </item>
  </channel>
</rss>
```

Zber je v Univerzitetnej knižnici v Bratislave realizovaný pomocou systému Netarchive Suite⁵ v staršej verzii 3.6.0. Novšie verzie ponúkajú napríklad lepší systém konfigurácie, podporu novej Javy a veľa ďalších vylepšení. Prechod na novšie verzie však nie je úplne triviálny, preto ho

⁵<http://netarkivet.dk/suite>

nechávame až na dobu, keď budeme niečo z novších verzií nutne potrebovať. Jadro zberovej časti je postavené na staršej línii Heritrixu⁶ vo verzii 1.12b.

Heritrix sa dá buď spustiť ako samostatná aplikácia z príkazového riadku alebo zabaliť do inej aplikácie a ovládať dokonca viacerými spôsobmi. Architektúra systému je modulárna, tvorená nemenným, ale konfigurovatelným jadrom a zásuvnými modulmi. Užívateľ si vďaka tomu môže sám vybrať spôsob, akým má byť zber realizovaný. Najčastejšie bývajú modifikované tzv. procesorové reťaze, ktorými postupne prechádza každá spracovávaná URI. V prvom kroku sa zisťuje, či sú splnené všetky podmienky pre to, aby táto URI mohla byť stiahnutá, typicky sa overuje DNS záznam, či je stiahnutý súbor robots.txt alebo vyriešená autentizácia. V nasledujúcom kroku je URI stiahnutá zo vzdialeného počítača. Moduly v tomto kroku sú teda zodpovedné za implementáciu protokolov, napríklad HTTP, FTP a iné. Ďalšia sada procesorov má na starosti vydolovanie ďalších odkazov. Následne je dokument uložený na disk a spracovávajú sa štatistiky a získané odkazy.

Obrázok 1: procesorové reťaze

Pri netradičných typoch sťahovaných dokumentov nás musí zaujímať, či z nich Heritrix dokáže vydolovať odkazy. V štandardnej inštalácii síce má aj modul pre XML dokumenty extrahujúci URL z

⁶<http://crawler.archive.org>

elementov *link* a Netarchive Suite obsahuje aj šablónu používajúcu tento modul, pravdepodobne však nie je veľmi využívaný, pretože obsahuje chybu a niektoré URL dekoduje nesprávne. Tento modul sme používali v skoršej fáze, neskôr bol nahradený vlastným.

Obrovským prínosom zberu pomocou RSS a Atomu je, že dokážeme veľmi presne vymedziť rozsah zberu a zbierať práve stránky s článkami. Vďaka tomu dochádza k zníženiu objemu prenášaných dát na sieti, napríklad u webu *www.despiteborders.com* z približne 200 MB na 1 MB. Na druhej strane tieto kanály sa nechovajú ako OAI-PMH a nie sú cez ne prístupné archívy alebo staršie články. Môže byť preto vhodné obe metódy do určitej miery skombinovať.

Podiel zbieraných webov využívajúcich metódy syndikácie obsahu nie je vzhľadom na ich charakter nijako veľký, asi polovica. Pritom RSS alebo Atom podporujú aj tie najjednoduchšie redakčné systémy. Plán do budúcnosti je zbierať tieto weby oboma spôsobmi a využiť metadáta na vybudovanie bohatšieho registra.

Prístup k archívu

Sprístupnenie tradične zabezpečuje aplikácia Wayback v predposlednej stabilnej verzii 1.4.1, ktorá stránky zobrazuje a umožňuje ich vyhľadávať na základe URL a času. Momentálne je archív testovaný v troch zbierkach:

- neverejná – obsahuje celú zbierku a je prístupná len zo zamestnaneckých počítačov vo vnútri knižnice,
- rss – sem patria len dokumenty stiahnuté pomocou RSS a Atomu a tiež je prístupná len zo zamestnaneckých počítačov vo vnútri knižnice,
- autentizovaná – rovnako ako neverejná obsahuje celú zbierku, ale po zadaní prihlasovacích údajov je cez nešifrovaný kanál prístupná odkiaľkoľvek,
- verejná – prístupná odkiaľkoľvek z internetu. V súčasnosti je však prázdna.

V pláne stále ostáva vytvorenie zbierky pre návštevníkov knižnice, do ktorej budú patriť práve dokumenty zbierané po dohode s vydavateľmi a ktoré boli zbierané v období do konca leta. Spolu s nimi sa do archívu dostali aj dokumenty z iných webov, preto je potrebné ich najskôr nejakou vhodnou metódou odfiltrovať.

Ďalším implementovaným rozhraním archívu pre verejnosť je fulltextové vyhľadávanie pre dokumenty zbierané pomocou RSS a Atomu. Na tento účel bola vyvinutá aplikácia WDSearch, ktorá sa na potreby knižnice hodí viac ako obvykle používaný Nutch s rozšírením NutchWAX. Pozostáva z dvoch častí – administrátorskej, slúžiacej na vytvorenie a aktualizáciu indexu a užívateľskej, slúžiacej na vyhľadávanie.

Aplikácia pri indexovaní prechádza v archíve cez RSS a Atom záznamy, parsuje ich a do indexu vkladá údaje z polí *title*, *description* a *link* a samotný obsah dokumentu, na ktorý pole *link* ukazuje. Architektúra aplikácie je modulárna, aby bolo možné jednoducho vymeniť niektoré časti za iné. Motiváciou pre tento krok bolo to, že pre samotnú manipuláciu s indexom je vhodných hneď niekoľko knižníc. Pre jednoduchosť implementácie a všeobecné rozšírenie bola pre prvú verziu aplikácie vybratá knižnica Lucene⁷, na ktorej beží napríklad aj Nutch⁸. V budúcnosti však môžeme zvážiť použitie hlavne MG4J⁹, ktorý poskytuje lepšie možnosti konfigurácie a v istých prípadoch aj vyšší výkon.

Užívateľskú časť tvorí jednoduché webové rozhranie s textovým poľom na zadanie dotazu a výsledkami pod ním. Aplikácia dokáže spracovať aj zložitejšie dotazy, ako napríklad logické, tvorené hľadanými slovami a operátormi AND, OR a NOT, vzdialenostné, pri ktorých zadávame vzdialenosť hľadaných slov, rozsahové, určené hlavne pre dátumy alebo tzv. wildcard, ktoré umožňujú nahradzovať neznáme časti výrazu znakom hviezdička. Výsledky sú zoradené za sebou podľa relevancie k dotazu. Lucene ju počíta podľa upraveného vzorca vektorového modelu a uprednostňuje dokumenty s úspechom pri hľadaní v kratšom poli. Hore teda posúva úspech v nadpise, nasleduje popis a najmenšiu váhu má samotný obsah dokumentu.

Aby sme však vytvorili dôveryhodné úložisko, v ktorom zabezpečíme dlhodobé uchovanie dodaných a zozbieraných údajov, musíme ešte prekonať niekoľko prekážok a zdolať pár problémov či "výziev". Preto aj touto cestou ďakujeme všetkým zúčastneným vydavateľom a veríme, že naša spolupráca pri budovaní úložiska a testovaní postupov pri zbere, indexácii a spätnom vyhľadávaní archivovaných článkov bude pokračovať i naďalej.

Martin Bella, Mgr. Katarína Kovačičová

⁷<http://lucene.apache.org/>

⁸<http://lucene.apache.org/nutch>

⁹<http://mg4j.dsi.unimi.it/>

PRECHÁDZKA PO NIEKTORÝCH ZAHRANIČNÝCH ZBIERKACH UKB

Zahraničné zbierky v UKB už niekoľko rokov:

- zhromažďujú, odborne spracúvajú, uchovávajú a sprístupňujú knižničný fond zahraničného pôvodu,
- poskytujú informácie o kultúrnom, hospodárskom a spoločenskom živote krajiny a teritória, na ktoré sa zameriavajú,
- organizujú rôzne akcie, výstavky, autorské čítania, prezentácie a prednášky.

V decembri sme na pôde knižnice zorganizovali prezentáciu zahraničných zbierok, cieľom ktorej bolo stretnúť sa, porozprávať o činnosti jednotlivých zbierok a poukázať na ich prínos.

Uvádzame niekoľko štatistických údajov:

Info USA

Počet knižničných jednotiek

2006	4 300 dokumentov
2007	4 482 dokumentov a 143 filmov a DVD
2008	4 492 dokumentov a 268 filmov a DVD

Absenčné výpožičky

2006	1 044 dokumentov
2007	1 761 dokumentov
2008	2 012 dokumentov

Počet akcií / výstav, prednášok a podujatí /

2006	7 výstav, 8 prednášok a prezentácií, 11 videoprojekcií
2007	4 výstavy, 1 prednáška, 7 videoprojekcií
2008	8 výstav na odborné témy, 5 výstavok fotografií plagátov na rôzne témy, stretnutie "Diskusia za okrúhlym stolom" 28 videoprojekcií

Rakúska knižnica

Počet knižničných jednotiek

2006	4 800 dokumentov
2007	5 061 dokumentov
2008	5 132 dokumentov

Absenčné výpožičky

2006	376 dokumentov
2007	694 dokumentov
2008	889 dokumentov

Počet akcií /výstav, prednášok a podujatí /

2006	7 výstav, 1 autorské čítanie
2007	10 výstav
2008	5 výstav o rakúskych autoroch, výstavy na tému Euro 2008 Štátny sviatok rakúskej neutrality Novinky vo fonde UKB Autorské čítanie Exkurzie študentov germanistiky

Britské centrum

/je zriadené v UKB od októbra 2007/

Počet knižničných jednotiek

2007	7 000 dokumentov
------	------------------

2008 7 748 dokumentov

Absenčné výpožičky

2007 910 dokumentov

2008 9 254 dokumentov

Počet akcií /výstav, prednášok a podujatí/

2007 3x Reading group

2008 5x Reading group

výstava Čítame po anglicky

Centrum ruských štúdií

Počet knižničných jednotiek

2006 1 354 dokumentov

2007 1 354 dokumentov

2008 1 371 dokumentov

Absenčné výpožičky

2006 231 dokumentov

2007 259 dokumentov

2008 313 dokumentov

Počet akcií

2006 8 výstaviek na témy Významné osobnosti z histórie a súčasnosti

2007 9 výstaviek

2008 4 výstavky

Mamateyova zbierka

Počet knižničných jednotiek

Má 1 439 dokumentov, fond tejto čiastkovej knižnice sa už nedopĺňa.

Absenčné výpožičky

2006 251 dokumentov

2007 545 dokumentov

2008 641 dokumentov

Uvedené čísla majú pre nás výpovednú hodnotu. Poukazujú na opodstatnenosť vytvorenia zahraničných zbierok v UKB, svedčia o tom, že za pár rokov knihovníckej práce našli tieto čiastkové knižnice svojich čitateľov a používateľov.

Mgr. Soňa Minárová

SLOVENSKÉ BEZPEČNOSTNÉ FÓRUM 2009

V pondelok 28. septembra 2009 sa na pôde Univerzitnej knižnice uskutočnil tretí ročník konferencie Slovenské bezpečnostné fórum 2009. Podujatie zorganizovalo Ministerstvo zahraničných vecí SR v spolupráci s Univerzitnou knižnicou/Depozitnou knižnicou NATO a Euroatlantickým centrom, s finančnou podporou sekcie verejnej diplomacie NATO v Bruseli.

Hlavným zámerom podujatia je vytvoriť priestor pre odbornú diskusiu o aktuálnych otázkach zahraničnej bezpečnostnej politiky SR a tým prispieť k vytváraniu konsenzu slovenskej bezpečnostnej komunity. Barokové nádvorie UKB tentoraz privítalo rekordný počet účastníkov, 189 významných osobností spomedzi zástupcov štátnej správy, zastupiteľských úradov, vedeckých a akademických kruhov, mimovládnych organizácií ako aj novinárov.

Účastníkov konferencie privítal na pôde UKB jej generálny riaditeľ Tibor Trgiňa. Štátna tajomníčka MZV SR Diana Štrofová vo svojom otváracom príhovore zdôraznila, že Európa i svet stoja pred strategickou úlohou – ako sa prispôbiť novým mocenským, ekonomickým a sociálnym podmienkam, ako prijať nové stratégie na presadzovanie hodnôt euroatlantického priestoru. Koncept východného partnerstva a debatu o európskej bezpečnostnej architektúre treba vnímať ako cestu, ktorá nás má zblížiť s Ruskom. Nedávne rozhodnutie o modifikácii projektu výstavby protiraketovej obrany otvára nové možnosti aj pre užšie zapojenie Ruska do tohto projektu. Zároveň upozornila, že znižovanie

rozpočtov na obranu v členských štátoch NATO a EÚ v dôsledku krízy by mohlo viesť k oslabeniu ich obranných schopností.

Rokovanie pokračovalo v troch programových paneloch: Svet v kríze, Východná politika slovenská a Slovensko v medzinárodných súvislostiach „1989 – 2009 – 2019“.

Panelovú diskusiu na tému „Svet v kríze“ moderoval Tomáš Valášek, riaditeľ pre zahraničnú politiku a obranu Centra pre európsku reformu so sídlom v Londýne. O príčinách vzniku svetovej hospodárskej krízy, jej priebehu a následkoch, ako aj riešení na zmiernenie jej dopadov diskutovali: Brigita Schmögnerová, viceguvernérka Európskej banky pre

obnovu a rozvoj, Ján Kubiš, výkonný tajomník Európskej hospodárskej komisie pri OSN, Milan Šikula, riaditeľ Ekonomického ústavu SAV, Peter Staněk, ekonomický poradca predsedu vlády SR, Ekonomický ústav SAV a Eugen Jurzyca, riaditeľ Inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy INEKO.

Odborníci skonštatovali, že svetová hospodárska kríza vznikla kumuláciou istých civilizačných konfliktov a ťažko predpovedať jej koniec. Rastúci ekonomický nacionalizmus a protekcionizmus možno považovať za jednu z hlavných bezpečnostných hrozieb nadchádzajúceho obdobia. Explozívna migrácia za prácou, a to najmä do krajín EÚ, bude generovať ešte silnejšiu xenofóbiu a rasizmus v hostiteľských krajinách, pričom nemožno vylúčiť ani hrozbu sociálnych nepokojov. Zreteľné sú tendencie k preskupeniu svetových ekonomických centier, keďže napr. Čína a India, na rozdiel od krajín Západu, vykazujú hospodársky rast i počas krízy. Za prejav týchto tendencií možno považovať i aktuálne nahradenie skupiny G8 skupinou G20 v riešení globálnych ekonomických problémov. Vysoko aktuálnymi sa stávajú otázky klimatických zmien, pretože sú kľúčové pre trvalo udržateľný rozvoj.

Diskusia vyzdvihla potrebu Slovenska využiť možnosti a výzvy, ktoré prichádzajú s krízou. Dnešné investície do vedy, výskumu a vzdelania sa v budúcnosti môžu ukázať ako rozhodujúci predpoklad zdravého rozvoja. Dôležité bude, ako dokážeme popri budovaní znalostnej ekonomiky využiť ďalšie zdroje budúcej prosperity Slovenska.

Rokovanie v druhom paneli na tému „Východná politika slovenská“ viedol Pavol Demeš, riaditeľ The German Marshall Fund of the U.S. pre strednú a východnú Európu, pričom v ňom vystúpili Ján Čarnogurský, bývalý predseda vlády SR a minister spravodlivosti, Martin Bútora, bývalý veľvyslanec SR v USA a zakladateľ Inštitútu pre verejné otázky a Vasil Grivna, bývalý veľvyslanec SR na Ukrajine.

Diskutujúci prezentovali široký diapazón názorov na súčasnú zahraničnú bezpečnostnú politiku SR voči krajinám na východ od našich hraníc, pričom akcentovali jej základné východiská a pomenovali aktuálne výzvy.

Zhodli sa vo význame strategického partnerstva EÚ s Ruskou federáciou, avšak prezentovali

odlišné názory na možnosti Slovenska v oblasti spolupráce s týmto partnerom. Napriek tomu, že Slovensko je pevne ukotvené v EÚ a NATO a dodržiava svoje záväzky, jeho politika voči východným partnerom a zvlášť Ruskej federácii nie je jasne vyprofilovaná. V diskusii zaznel názor, že SR by mala vo väčšej miere rozvíjať spoluprácu s RF aj preto, že jej ekonomická a surovinová základňa je pre SR najvýhodnejšia. Diskutujúci vyjadrili nádej, že do návštevy prezidenta Medvedeva v Bratislave v apríli

2010 sa podarí čiastočne kapitalizovať vzájomné vzťahy a vniesť do nich silnejší prvok vzájomnej výhodnosti.

Väčšia zhoda panovala v ponímaní zahraničnej politiky SR voči Ukrajine. Diskutujúci označili vnútropolitickú situáciu na Ukrajine v predvolebnom období za veľmi komplikovanú. Súčasná úroveň bilaterálnych vzťahov je silne ovplyvnená hospodárskou krízou ako aj transformačným procesom na Ukrajine.

Do panelu o **Slovensku** v medzinárodných súvislostiach, ktorý sa uskutočnil v historickej budove SNR, prijali pozvanie Juraj Horváth, predseda Zahraničného výboru NR SR, Peter Weiss, veľvyslanec SR v MR, ktorí spoločne panel moderovali, ďalej Milan Zemko, Historický ústav SAV, Béla Bugár, poslanec NR SR, Daniel Lipšic, poslanec NR SR, Boris Zala, poslanec Európskeho parlamentu, Magdaléna Vášáryová, poslankyňa NR SR a Diana Štrofová, štátna tajomníčka MZV SR.

Cieľom tretieho panelu bolo zapojiť do diskusie aktívnych politikov, ktorí majú priamy dosah na tvorbu a realizáciu zahraničnej politiky SR. Panel poskytol priestor na zhodnotenie vývoja slovenskej zahraničnej politiky od položenia jej základov po páde komunistického režimu, cez obdobie jej inštitucionalizácie v samostatnej SR, jej etablovania na medzinárodnej scéne, hľadania politického konsenzu o jej zahraničnopolitickom smerovaní až po zakotvenie SR v euroatlantickom priestore. Diskutujúci zároveň načrtli svoje predstavy o smerovaní zahraničnej politiky SR v nadchádzajúcej dekáde. SR by sa podľa ich názoru mala viac podieľať na rozhodnutiach medzinárodných integračných zoskupení. V tejto súvislosti viacerí politici prejavili záujem diskutovať na pôde parlamentných výborov o pripravovanej novej strategickej koncepcii NATO.

Na pôde medzinárodných organizácii (OSN, OBSE, EÚ a NATO) je pre SR dôležité obhajovať autoritu medzinárodného práva a mierové riešenie medzinárodných sporov. Významnou súčasťou aktívnej zahra-

ničnej politiky by mala byť intenzívnejšia verejná diskusia, práca s krajanmi a silnejšia zahraničná lobby v prospech SR.

Súčasťou konferencie SBF 2009 bola aj vernisáž výstavy Cestou zamatovej revolúcie: Slovensko po roku 1989. S príhovorom vystúpil spoluzakladateľ hnutia Verejnosť proti násiliu a minister medzinárodných vzťahov Milan Kňažko. Zdôraznil význam Novembra pre súčasnú etapu dejín Slovenska s tým, že samostatné Slovensko je jedným z výtvarných novembrových udalostí z roku 1989. Glosoval vývoj slovenského zahranično-politického myslenia v porevolučnom období a snahy o vytvorenie vhodného inštitucionálneho rámca pre riadenie zahraničnej politiky SR po rozdelení ČSFR.

Špičkoví diskutéri, erudovaní moderátori, ako aj názorovo pestrá diskusia na aktuálne témy v príjemnom prostredí Barokového nádvorja UKB, to všetko umocnilo dojmy účastníkov z konferencie, ktorá sa za tri roky existencie stala vlajkovou loďou podujatí verejnej diplomacie na pôde UKB. Bezchybné organizačné zvládnutie náročného podujatia prispelo k úspešnej prezentácii Univerzitnej knižnice v Bratislave.

PhDr. Antónia Jasemová

POZORUHODNÁ AKVIZÍCIA V UKB

V posledných rokoch sa len výnimočne stáva, že sa na trhu objaví vzácny starý rukopis alebo tlač. V tomto kontexte je mimoriadnou udalosťou, ak sa knižnici podarí získať zväzok, ktorý obsahuje raritné tituly.

Koncom roka 2009 Univerzitná knižnica získala konvolút, zväzok obsahujúci 23 pozoruhodných titulov a jeden datovaný fragment. Knižnica nateraz ani jeden z titulov nevlastnila. Konvolút obsahuje dva rukopisy a 21 tlačí, z nich sú dve inkunábuly, ostatné sú paleotypy, postinkunábuly. Tlače sa datujú do rokov 1496 – 1518. Zväzok je rozpadnutý, väzba je oddelená od korpusu, drevená doska je, pravdepodobne sekundárne, obtiahnutá modrým papierom. Chrbát tvorí krehké, popraskané plátno. Šitie sa uvoľnilo, jednotlivé príväzky sú voľne vložené do väzby. Stav zväzku pripúšťa možnosť, že pôvodne na začiatku knihy mohlo byť viac príväzkov, ktoré už sú dnes nezvestné. Chýba pôvodné prídoštie a predsádka. V celom konvolúte je veľké množstvo rukopisných poznámok. Dokumenty boli vytlačené v štyroch mestách, jeden titul v Štrasburgu, šesť v Krakove, šesť v Lipsku a sedem titulov vo Viedni, rovnako vo Viedni vytlačili aj datovaný fragment. Jeden titul je bez impresorských údajov, predbežne predpokladáme, že bol vytlačený tiež v Krakove.

Obsah zväzku odráža okruh záujmu humanistického vzdelanca. Obsahuje hudobno-teoretické práce, napríklad raritnú tlač Kremničana Štefana Monetaria a dva rukopisy. Ďalšie tlače obsahujú učebnice poetiky, básne antických i humanistických autorov, príležitostné kázne, prózu a básne, príručku na kompozíciu listov. Z antických autorov sú zastúpení Homér, Proba Falconia, Lactantius, Ausonius, z humanistických autorov Andrelinus, Beroaldo, Laurentinus Corvinus (Lorenz Rabe), Rodericus Dubravius, Antonius Geraldinus, Jan Laski sen., Pomponius Julius.

Treba osobitne vyzdvihnúť, že koligát obsahuje až štyri práce Valentína Ecka. Eck sa narodil okolo roku 1494 v nemeckom Lindau, študoval v Lipsku a Krakove. Od roku 1518 pôsobil v Bardejove ako rektor mestskej školy, neskôr sa stal aj bardejovským richtárom. Jeho najznámejším dielom je poetika *De arte versificandi...* (O umení veršovať). Konvolút obsahuje prvé vydanie aj tohto diela, rovnako aj jeden jeho unikát. Napriek tomu, že Eck dlhé roky pôsobil na území Slovenska, podľa prístupných bibliografií ani jedna z jeho prác sa nenachádza v slovenských knižniciach. Uvedomujeme si význam získaných tlačí a rukopisov, osobitne Eckových prác, preto sme sa rozhodli o akvizícii poskytnúť predbežné informácie ešte pred odborným spracovaním, ktoré bude nasledovať až po katalogizácii a zaevidovaní jednotlivých titulov do fondov knižnice a po nevyhnutnom reštaurovaní.

Obsah zväzku:

MONETARIUS, Stephanus
Epithoma utriusque musices practice
Cracoviae, Florinus Ungler 1518. 24 f.

1. príväzok
CORVINUS, Laurentius
Carminum structura
Ex opido Sweidnitzensi, vigesima mensis Augusti Anno domini
1496 [Leipzig, Martin Landsberg, post 20. 8. 1496]. 28 f.
2. príväzok
Musica Coralis
Manuscript s notáciou. Odpis zo začiatku 16. storočia. 15 f.
3. príväzok
Musica Figurativa
Manuscript s notáciou. Odpis zo začiatku 16. storočia. 22 f.
4. príväzok
BEROALDO, Filippo
Carmen de die dominicae passionis
Liptzk [Leipzig], Jakob Thanner, 1509. 6 f.

5. HOMER
Batracomyomachia. Ioanne Capnione Phorcensi metaphraste.
(trad. Johannes Reuchlin)
Vienna, Vietor, Hieronymus, (post 30. 6. 1510). 8 f.
Predslov: Vadianus, Joachim
Autori básní: Abhauser, Johannes; Eberbach, Peter; Strub,
Arbogast
6. AUSONIUS, Decimus Magnus
De misera hominum vita ecloga concinna
Viennae Pannoniae (Wien), s. t. [Hieronymus Vietoris, Johann
Singriener sen.], 1511. 4 f.
7. GERALDINUS, Antonius
Bucolicon opus
Viennae (Wien), Hieronymus Vietoris, Johann Singriener sen.,
1513. 22 f., def. chýba f. A1.
Ďalší autor: Gundel, Philip
8. IS LIBER CONTINET: PALLAVICINUS, Baptista: De flenda
cruce... carmen. De morte carmen. De beata virgine... elegia.
LACTANTIUS: De dominica passione. CYPRIANUS, Caecilius:
De ligno crucis. PICO della Mirandolina: Deprecatoria ad deum
elegia. PILATUS Pontius: Epistola... de nece Domini. (Ed.
Misbeck, Andreas)
Viennae pannoniae (Wien), Hieronymus Vietoris, Johann
Singriener, impensa Leonardi Alantse, 1511. 22 f.
9. PROBA Falconia
Vergiliocentones Veteris et Novi testamenti
S.l., t., a. [Leipzig, Jakob Tanner, cca 1500]. 22 f., def. chýba f.
D4.
10. ANDRELINI, Publio Fausto
De virtutibus cum moralibus, tum intellectualibus, carmen.
Eiusdem elegiae. (Ed. Beatus Rhenaus).
Argentoraci (Straßburg), Matthias Schürer, 1509. 24 f.
11. CORVINUS, Laurentius
Latinum ydioma
S. l., t., a. [Leipzig, Melchior Lotter, 1505]. 12 f.
12. ECCHIUS, Valentín
De arte versificandi opusculum
Cracchoviae (Krakow), Florian Ungler, 1515. 18 f.
13. POMPONIUS, Julius
De Romanorum magistratibus Sacerdotiis, Jurisperitis et legibus
libellus. S. l., t., a. [Krakow, Johannes Haller, 1507]. 18 f.

14. AUSONIUS, Decimus Magnus
Oratio matutina ad omnipotentem Deum heroico carmine
deducta feliciter incipit
Wiennae (Wien), s. t. [Johann Winterburger], 1502. 4 f.
15. HIERONYMUS de Vallibus
Carmen De Iesu Christi passione.
Viennae Austriae (Wien), Hieronym Vietoris, 1510. 16 f.
16. ECCHIUS, Valentín
Epithalamium
S. l., t., a. 8 f.
17. MANCINI, Domenico
Tractatus de passione domini (Ed. Magister Gregorius Konitz)
Liptzk (Leipzig), Jakob Thanner, 1513. 22 f.
18. CORVINUS, Laurentius
Hortulus Elegantiarum
Liptzk (Leipzig), Wolfgang Stöckel, 1503. 30 f.
19. ŁASKI, Jan sen.
Oratio ad leonem X in oboedientia suae sanctitati nomine
Sigismundi regis Poloniae habitu 13. Jun 1513
S. l. [Krakow], Florian Ungler, s. a. [1514]
20. ECCHIUS, Valentín
Ad Sigismundum regen Poloniae threni neglectae religionis
Cracoviae (Krakow), Johannes Haller, 1518. 6 f.
21. ECCHIUS, Valentín
An prudenti viro sit ducenda uxor
Cracoviae (Krakow), Johannes Haller, 1518. 12 f.

Na začiatku konvolútu je zlomok tlače s údajmi Viennae M. D. X. III. (1513). Zdá sa, že je to zlomok dvojlistovej tlače. Na presnejšiu identifikáciu tohto fragmentu bude potrebný ďalší výskum. Konvolút obsahuje dva rukopisy z hudobnej teórie, identifikácia prípadných prameňov týchto textov vyžaduje ďalšie skúmanie. Z dvoch inkunábul jedna je od Laurentia Corvina z roku 1496, druhá je práca Probu Falconia bez impresorských údajov, ktorú odborná literatúra (Hain H 6905 a Goff P991) datuje okolo roku 1500 a zaraďuje ju medzi inkunábuly. Zväzok zahŕňa 19 paleotypov, postinkunábul, teda tlačí, ktoré boli vytlačené v prvých dvoch dekádach 16. storočia. Z nich, okrem prvej hudobno-teoretickej práce u nás od Štefana Monetaria, má veľký význam zastúpenie štyroch prác Valentína Ecchia, medzi nimi jeden unikát. Podľa našich doterajších informácií, práce tohto významného bardejovského humanistu sa v knižniciach na Slovensku nevyskytujú. V ostatných knižniciach na Slovensku sme, zo všetkých titulov konvolútu, našli len jedno identické vydanie: Andrelini De virtutibus., v knižniciach v Martine

a v Nitre, ostatné uvedené názvy a ich vydania sa pravdepodobne na Slovensku nachádzajú len v prezentovanom zväzku.

Rukopisné poznámky, červeným a hnedým atramentom, pochádzajú z prvej štvrtiny 16. storočia, prevažne od jedného človeka. Niekoľko poznámok zapísali i ďalší a tieto sú chronologicky mladšie, ako pôvodné záznamy.

Posesorov konvolútu sa nepodarilo zistiť, pravdepodobne aj v dôsledku odstránenia pôvodnej väzby, prídoštia a predsádok, teda plôch, kde sa tradične zvyknú uvádzať údaje o majiteľoch knihy. Nedá sa vylúčiť, že podrobným skúmaním rukopisných poznámok a porovnávaním využitia uvedených titulov v ďalších prácach získame indície o možnom pôvodnom majiteľovi, zostavovateľovi konvolútu. Na základe predbežnej analýzy sa javí, že by sme majiteľa mohli hľadať aj v osobe Ecchia, prípadne v jeho okruhu.

Konvolút obsahuje rozsahom drobné práce od 6 do 30 listov, spolu 369 listov, teda 738 zachovaných strán a jeden fragment. Jednotlivé práce, okrem hlavného autora, obsahujú príspevky aj ďalších autorov; bude treba vymedziť aj ich prínos, mnohé tlače sú bez impresorských údajov, bude treba porovnávať typografické osobitosti, overovať dáta jednotlivých dokumentov, treba sa pokúsiť o identifikáciu rukopisných textov a o zistenie pôvodného majiteľa a treba vyhodnotiť skladbu celého konvolútu v ďalšej etape spracovania.

Nová akvizícia Univerzitnej knižnice svojím pozoruhodným obsahom bude patriť k tomu najvzácnejšiemu, čo sa uchováva v kabinete rukopisov, starých a vzácných tlačí. Mimoriadny význam zväzku pre výskum humanizmu na Slovensku určite ocenia aj bádatelia z radov filológov, literárnych vedcov, hudobných vedcov, historikov a v neposlednom rade aj bádatelia knižnej kultúry.

PhDr. Klára Mészárosová

Titulná strana zväzku

SPHAERA TERRESTRIS, SPHAERA CAELESTIS – ZEM A NOČNÁ OBLOHA OČAMI NOVOVEKU

Záchrana a prezentácia historických glóbusov

Na Barokovom nádvorí Univerzitnej knižnice v Bratislave bola dňa 26. 11. 2009 slávnostne otvorená výstava venovaná dejinám a prezentácii historických glóbusov uchovávaných v zbierke Lyceálnej knižnice v Bratislave, ktorá je najrozsiahlejšou tohto druhu na Slovensku. Výstava bola verejnosti prístupná v dňoch 27. 11. – 20. 12. 2009. Návštevníkom poskytla nevšedný a originálny pohľad na tento druh kultúrneho dedičstva a možnosti jeho záchrany. Svojou multimediálnou prezentáciou komplexne sprístupnila nielen ich fyzickú podobu ale i kontext ich vzniku a využívania v minulosti. Podrobnejšie informácie o projekte a jeho obsahu je možné si prezrieť i na webovej stránke: <http://www.globusy.sav.sk/>.

Mgr. Miriam Poriezoová, Mgr. Petronela Bulková

PUBLIKÁCIE VYDANÉ UNIVERZITNOU KNIŽNICOU V ROKU 2009

1. Biografie vo výročných správach škôl z územia Slovenska za školské roky 1918/19 – 1952/53. Želmíra Gešková, Bratislava: UKB, 2009. 272 s.
Databáza vznikla vyčlenením biografických článkov z Bibliografie článkov výročných školských správ z územia Slovenska za roky 1918/19 – 1952/53. Zdrojom biografických informácií o osobnostiach sú výlučne výročné školské správy v danom období. Biografické heslo tvorí rozšírená anotácia článku. Databáza je nateraz uzavretá. Obsahuje viac ako 1 800 záznamov o biografických článkoch.
2. Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislave. Zodp. redaktor Tatiana Popová. Bratislava: UKB, 2009. (2 čísla).
Periodikum obsahujúce informácie zo seminárov a porád, o činnosti UKB, zaujímavosti zo zahraničia, personálie, ocenenia, kalendár akcií a pod.
3. Emlerov katalóg. Sprac. Lýdia Sedláčková. Bratislava: UKB, 2009. 46 s.
História prvého súborného katalógu na Slovensku, vybudovaného na základe iniciatívy riaditeľa UKB Jana Emlera na začiatku 20. storočia v Univerzitetnej knižnici v Bratislave.
4. Hudobné dedičstvo vo fondoch knižníc a múzeí. Zborník z 27. seminára hudobných knihovníkov. Zost. Dana Drličková. Bratislava: UKB, 2009. 75 s.
Zborník obsahuje referáty zamerané na hudobné dedičstvo vo fondoch knižníc a múzeí, hudobnú muzeológiu, hudobné múzeá, hudobné rukopisné zbierky, skúsenosti Národného múzea s ochranou, uložením a prístupňovaním hudobných dokumentov, projekt digitalizácie hudobných dokumentov, digitálnu knižnicu Slovenskej knižnice pre nevidiacich.
5. KALENDÁR výročí 2010. HUDBA. Zost. Dana Drličková. Bratislava: UKB, 2009. 89 s.
Informácia pre širší okruh kultúrnych pracovníkov, redaktorov, dramaturgov o životných jubileách muzikológov, skladateľov, spevákov, inštrumentalistov, pedagógov, hudobných knihovníkov, ale aj významných dramatikov, teoretikov, estetikov a filozofov.
6. Nemecko v zrkadle slovenských knižníc. Deutschland im Spiegel Slowakischer Bibliotheken. Bratislava: UKB, 2009. 51. s.

Odborný katalóg k výstave pokrýva široké spektrum tém, ako Nemci na Slovensku, reformácia na Slovensku, evanjelické lýceum v 18. storočí – malé Halle, lýceum v obrodení, dokumenty, osobnosti, recepcia nemeckej literatúry, vydania a preklady nemeckých diel a veľa ďalších.

7. *Studia Bibliographica Posoniensia*. Zost. Miriam Poriezová. Bratislava: UKB, 1/2009. 207 s.

Univerzitná knižnica v Bratislave pripravila v poradí štvrté číslo zborníka *Studia Bibliographica Posoniensia*. Zborník obsahuje trinásť štúdií zameraných hlavne na vydavateľsko-distribučnú činnosť ako aj štyri recenzie.

8. *Súpis článkov o masmédiách za roky 2008*. Zost. Terézia Kamenická. Bratislava: UKB, 2009. 19 s.

Súpis obsahuje články o masmédiách uverejnené vo vybraných periodikách v roku 2008. Články sú zoradené do piatich tematických skupín, v rámci ktorých sú zoradené chronologicky.

9. *Univerzitná knižnica v Bratislave*. Zost. Tibor Trgiňa. Bratislava: UKB, 2009. 131 s.

Reprezentačná publikácia vydaná pri príležitosti 90. výročia založenia Univerzitnej knižnice v Bratislave.

10. *Výročná správa za rok 2008*. Sprac. Tatiana Popová a pracovníci UKB. Bratislava: UKB, 2009. 198 s.

Správa o činnosti knižnice za uplynulé obdobie, poslanie a strednodobý výhľad organizácie, činnosti organizácie, rozpočet, personálne otázky, ciele a prehľad ich plnenia, hodnotenie a analýza vývoja organizácie, hlavné skupiny používateľov.

11. *Výstava Ex libris extra. Zaujímavosti z fondov Univerzitnej knižnice v Bratislave*. Bratislava: UKB, 2009. 12 s.

Katalóg výstavy, ktorá sa konala pri príležitosti 90. výročia založenia UKB v dňoch 2. – 10. 10. 2009, obsahuje podrobné informácie o vystavených dokumentoch, ktoré majú príslovečné „naj“. Všetky dokumenty boli uložené v ôsmich vitrínach. Medzi nimi bolo možné vidieť najstaršiu tlač, najstarší európsky rukopis, najstarší orientálny rukopis, najstaršiu slovenskú gramatiku, najstaršiu obrazovú encyklopédiu, najstráženejšiu knihu, najväčšiu knihu, najmenšiu tlač, diamantové tlače. Podrobnejšie informácie poskytuje katalóg k výstave.

Mgr. Táňa Popová

23. ZASADNUTIE KOMISIE PRE SLUŽBY PRI NÁRODNEJ KNIŽNICI ČR a NOVÁ BUDOVA ŠTUDIJNEJ A VEDECKEJ KNIŽNICE V HRADCI KRÁLOVÉ

Hradec Králové – 23. zasadnutie komisie pre služby, 1. – 2. 4. 2009

1. a 2. apríla 2009 sa v konferenčnej sále Študijnej a vedeckej knižnice v Hradci Králové stretli členovia komisie pre služby pri Národnej knižnici ČR. Zasadnutí tohto fóra sa pravidelne zúčastňujú aj zástupcovia knižničných služieb niektorých slovenských knižníc – Slovenskej národnej knižnice v Martine, Univerzitnej knižnice v Bratislave a Centra vedeckotechnických informácií SR. Knižničné problémy, ktoré je potrebné „predebatovať“, definovať a riešiť, sú často podobné, ak nie identické. Súčasne je účasť na „českej“ komisii aj prestížnou záležitosťou.

Tohtoročné zasadnutie malo niekoľko prioritných okruhov – organizácia voľného výberu dokumentov (s týmto fenoménom má UKB a CVTI SR vlastnú skúsenosť), RFID, elektronické platby za knižničné služby. Najväčšie diskusie sa viedli na tému spracovanie, ukladanie, sprístupňovanie a požičiavanie „neknížnych“ príloh kníh a periodík. To je téma, s ktorou sa borí aj naša knižnica. Komisia neprišla k žiadnym záverom a odporúčaniam. Členovia komisie len definovali problémy, oboznámili kolegov so svojimi skúsenosťami, prípadne odporúčali svoje pracovné postupy.

Zásadné zmeny sú na českej knižničnej scéne v medziknižničnej výpožičnej službe, konkrétne pri elektronickom dodávaní dokumentov. Už začiatkom roka Národní knihovna ČR zrušila na základe dohody s DILIA dohody so slovenskými knižnicami a pripravila nové zmluvy a ceny, ktoré vychádzajú z českého autorského zákona. Dohoda s DILIOU, nové pravidlá, vrátili MVS a najmä budovanie systémov elektronického dodávania dokumentov o niekoľko rokov späť. Pre knižnice a najmä pre jej používateľov je to veľmi neprijemná skúsenosť. Služby MVS sa nielen neúmerne predražili, ale aj spomalili.

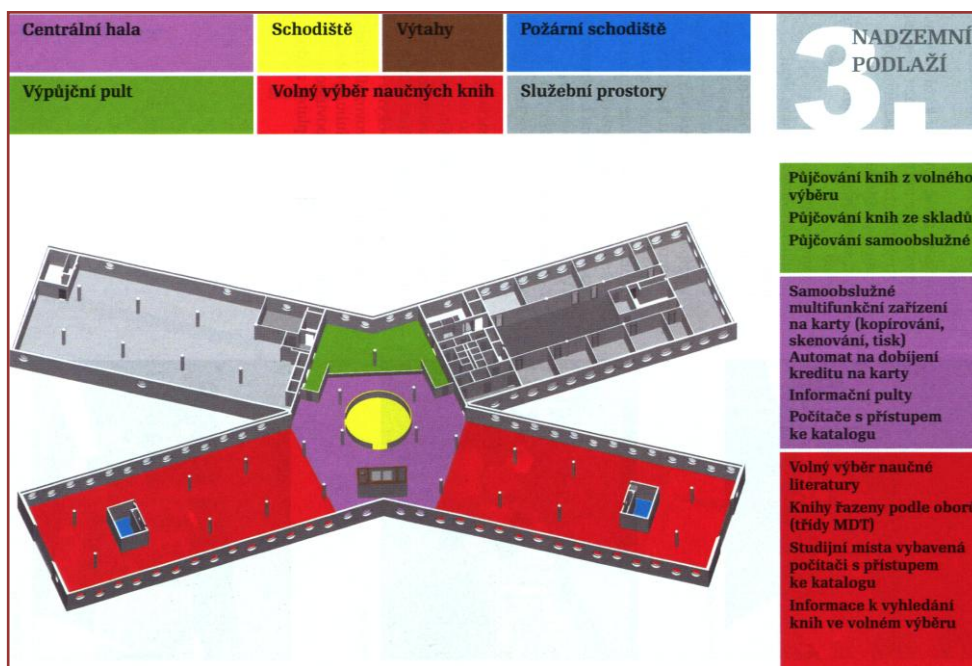
Zasadnutie komisie bolo príležitosťou zoznámiť sa bližšie s novou budovou Študijnej a vedeckej knižnice. Budova knižnice svojím architektonickým poňatím, betónovou fasádou s otvormi pripomínajúcimi ementál, vyvolávala v Hradci Králové počas výstavby veľa negatívnych emócií. Reakcie verejnosti neboli priaznivé, ale aj vedenie knižnice

a knihovníci pristupovali k riešeniu stavby knižnice značne rezervovane.

V súčasnosti sú knihovníci, čitatelia aj občania mesta právom na knižnicu hrdí. Hradec Králové ako mesto architektov Gočára a Kotěru a mesto s mnohými skvostami českej a európskej modernej architektúry, získalo v roku 2008 budovu, ktorá je zaujímavá, výhodne umiestnená, energeticky málo náročná, s antigrafitovým náterom, funkčná, príjemná nielen pre používateľov knižnice, ale aj pre jej zamestnancov, vybavená najnovšími technológiami. Treba pripomenúť, že projektanti knižnice vyhrali aj súťaž na budovu Národnej technickej knižnice v Prahe-Dejvicich, ktorá bola v septembri toho roku slávnostne otvorená.

Budova využíva pohľadový betón, ktorý dokonale tlmí zvuky rušnej komunikácie pred knižnicou. Použitý materiál, ako aj malé okrúhle okná umožňujú udržať v budove stabilnú teplotu, preto nie je v knižnici potrebná klimatizácia. Knižnica v tvare písmena X sa delí na verejné priestory, knižničné sklady, knižničné zázemie a technické prevádzky.

V strede budovy je schodisko a centrálna hala pre každé poschodie. Tento priestor je priamo zvrchu osvetlený.

Vo vstupných priestoroch na prízemí budovy sú šatne, katalógy, miesto na vrátenie kníh, registrácia čitateľov, dobíjanie kreditu. Čitatelia a návštevníci popri šatni s obsluhou majú k dispozícii aj rad samoobslužných uzamykateľných skriniek. Nová knižnica je bezbariérová, napríklad pre osoby na invalidnom vozíku je k dispozícii počítač na špeciálnom stojane.

Na prvom poschodí sa nachádza internetový klub s 27 počítačmi. Je zaujímavé, že vstup na internet je platenou službou.

Druhé poschodie je určené na absenčné požičiavanie dokumentov. Čitatelia si môžu vybrať zo stotisíc zväzkov náučnej literatúry vo voľnom výbere alebo si ich môžu objednať prostredníctvom online katalógu. Knihy sú usporiadané podľa hrubého triedenia MDT, vo vnútri jednotlivých tried sú ďalej dokumenty radené podľa signatúry. Zaujímavé je farebné označenie, každá z deviatich tried má svoju vlastnú farbu. Čitateľom je k dispozícii samoobslužný výpožičný automat 3M.

Na treťom poschodí sú v jednom z krídel budovy vo voľnom výbere umiestnené periodiká, spolu viac ako 2000 titulov novín a časopisov. Podobne ako knihy, aj periodiká sú usporiadané podľa MDT. Na vonkajšej strane odklápacích boxov je umiestnené posledné číslo, po odklopení sa vo vnútri boxu nachádza celý bežný ročník. Staršie ročníky sa dajú zviazať a sprístupňujú sa

prostredníctvom skladu

Knižnica umožňuje prezenčné výpožičky aj neregistrovaným čitateľom a to nielen z voľného výberu. Prostredníctvom služby si neregistrovaný používateľ, návštevník knižnice, objedná bez poplatkov dokument zo skladu na prezenčné štúdium, predloží identifikačný doklad – občiansky preukaz, pas a vyplní formulár o výpožičke. Knižnica využíva na registráciu čipové karty, na každom poschodí je multifunkčné zariadenie na kopírovanie, tlačenie a skenovanie dokumentov s tým istým programom ako má UKB, konkrétne SafeQ.

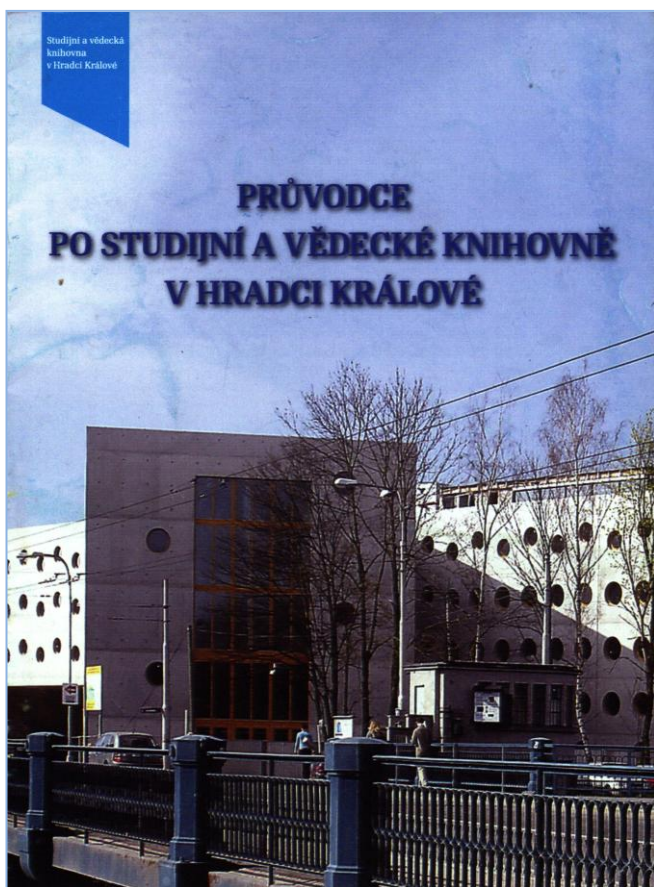
Na poslednom poschodí sa v jednom krídle budovy nachádza konferenčná sála a dve učebne. Tieto priestory majú priame osvetlenie. V druhom krídle je voľný výber kníh, tu sa nachádza okolo dvadsaťtisíc titulov beletrie, ktoré sa môžu požičiavať mimo knižnice. Súčasťou fondu

je aj zbierka regionálnej literatúry. Na tomto poschodí je k dispozícii osem študijných boxov, ktoré si môžu registrovaní používatelia rezervovať.

Veľkoryso sú riešené aj služobné priestory. Knižničné zázemie oddeľujú od verejných priestorov na každom poschodí centrálné pulty, za nimi sa nachádzajú knižné výťahy na dopravu dokumentov. Okrem dobre vybavených sociálnych zariadení je štandardom, že každý zamestnanec, vrátane pracovníkov knižničných skladov a knižničných služieb, má svoj vlastný pracovný stôl so zázemím.

Čitatelia a návštevníci knižnice majú možnosť parkovať na parkovisku vedľa knižnice alebo v suteréne budovy zadarmo. K dispozícii je sto parkovacích miest. Vstup na parkovisko zabezpečuje čipová karta čitateľa. Pred knižnicou je čitateľom a návštevníkom knižnice k dispozícii celý rad bicyklových odkladacích boxov. Myslelo sa aj na handicapovaných, do knižnice sa dostanú pomocou špeciálnej plošiny.

Študijná a vedecká knižnica v Hradci Králové nie je len knižnicou určenou na štúdium. Je to moderná knižnica, ktorá poskytuje príjemné prostredie na stretávanie sa ľudí, na aktívny odpočinok a na vzdelávanie sa. V knižnici sú miesta na to určené, napríklad literárna kaviareň, galéria, výstavná sála a prednáškové miestnosti.

Knižnica má výborný informačný systém a farebného sprievodcu po knižnici. Návštevníci si môžu za symbolickú cenu kúpiť tričká, perá, bloky, zošity a iné propagačné materiály s logom v bledomodrej farbe knižnice.

Ako konštatuje v úvode Sprievodcu po knižnici Eva Svobodová, riaditeľka knižnice – knižnica nie je len budova, je to priestor a Hradec Králové takýto priestor má ...

PhDr. Dagmar Kleinová

KNĚHOVNY SOUČASNOSTI 2009

Seč pri Chrudimi – 17. ročník konferencie, 23. – 25. 6. 2009

17. ročník konferencie Knihovny současnosti sa uskutočnil už tradične v Junior centre v Seči pri Chrudimi. Tohtoročná konferencia priniesla niekoľko zmien. Konferenciu pripravoval nový tím, zmenil sa termín usporiadania (23. – 25. jún 2009), zvýšil sa počet odborných sekcií na šesť, o prednáškach a vystúpeniach, ktoré odzneli v jednotlivých blokoch, referovali na záverečnom rokovaní tzv. spravodajcovia. Najpopulárnejšej českej odbornej knihovníckej konferencie sa, podobne ako po iné roky, zúčastnil veľký počet účastníkov, tentokrát ich bolo 374 vrátane 42 zástupcov firiem. Kapacity konferenčných priestorov komplexu v Seči, pripraveného na rozsiahlu rekonštrukciu, nedovolili väčší počet účastníkov. Program bol rozdelený do troch dní, prvý a tretí deň prebiehalo rokovanie v pléne, druhý deň v šiestich tematických blokoch.

Konferencia Knihovny současnosti je známa aj tým, že je to predovšetkým české podujatie. S českými knižničnými úlohami, problémami, projektmi, českými prednášateľmi a aj väčšinu účastníkov tvoria českí knihovníci. Je veľká škoda, že sa tohtoročnej konferencie zúčastnilo tak málo zástupcov slovenských knižníc, pretože hlavnou témou „Seče“ bola „knižnica ako komunitné centrum“. Téma, ktorá rezonuje aj na Slovensku. Bolo príznačné, že úvodný blok moderoval Tomáš Řehák, riaditeľ Mestskej knižnice v Prahe. Novinkou úvodného rokovania boli vystúpenia zahraničných prednášateľiek, Hannelore Vogtovej, riaditeľky Mestskej knižnice v Kolíne nad Rýnom, Sabiny Guhlovej z Regionálnej knižnice vo Weidene, Alicje Raczekovej z Krkonošskej knižnice Jelenia Hora a Blanky Snopkovej zo Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici. Ich vystúpenia, ktoré sa venovali najmä orientácii knižníc na zákazníkov, sociálnym funkciám knižníc a budúcnosti knižníc v novom virtuálnom svete, boli veľmi inšpirujúce. Najväčší záujem vzbudila Hannelore Vogtová. Jej vystúpenie vychádzalo z 50 rád ako si udržať zákazníka.¹⁾ Uvádžam niekoľko rád, ktoré by si mali osvojiť zamestnanci aj manažment knižníc: napr. zamestnávajte dobrý personál, ďalšie vzdelávanie zamestnancov je alfou a omegou, odmeňujte lojalitu, zákazníci aj zamestnanci si zaslúžia uznanie za svoju angažovanosť v prospech knižnice, podporujte svojich zamestnancov v samostatnom rozhodovaní, zabezpečte rotáciu zamestnancov, aby lepšie pochopili súvislosti, dôležité sú prestávky, kontakt so zákazníkom je veľmi náročný, títo pracovníci potrebujú čas na regeneráciu. Vo svojom vystúpení uviedla aj niekoľko tipov na to, ako si udržať čitateľov. Kolínska mestská knižnica napríklad požičiava skatalogizované dáždnyky, posiela svojim čitateľom narodeninové e-mailové pozdravy, pripravuje špeciálne programy a knižné balíčky pre deti zo škôlok, v knižnici si môžete kúpiť víno, tzv. knižničnú frankovku atď.

Regionálna knižnica vo Weidene je nositeľkou viacerých knižničných ocenení. Knižnica je súčasťou systému Regi – 24, platformy knižníc štyroch miest.²⁾ Zábery z knižnice sú aj v propagačnej brožúre nemeckých verejných knižníc – 21 dobrých dôvodov pre dobré knižnice.³⁾

Z tohto bloku prednášok uvediem ešte vystúpenie riaditeľa Mestskej knižnice v Prahe, Tomáša Řeháka, pod názvom Trendy služieb v zahraničných knižniciach. Tomáš Řehák navštívil v posledných dvoch rokoch niektoré knižnice v Holandsku, Dánsku, Švédsku a Fínsku. Nepredstavoval knižnice ako také, ale fotografie z knižníc usporiadal podľa tém: architektúra, design, flexibilita, komfort.

Nemôžem nespomenúť vystúpenie Heleny Gajduškovej z Masarykovej verejnej knižnice vo Vsetíne, pod názvom Komunitná knižnica Vsetín v novej realite. Knižnica má takmer 6 tisíc čitateľov, ročne ju navštívi 144 tisíc návštevníkov. Aktivity tejto knižnice, ktorá už od 90-tych rokov rozvíja model komunitnej knižnice a komunitného centra, sú mimoriadne pestré. Starostlivo pripravené projekty sú financované z rôznych zdrojov, vrátane zdrojov tretieho sektora, nadácií a európskych zdrojov. V závere vystúpenia prednášajúca zdôraznila, že komunitné aktivity nesmú „prevalcovať“, utlmiť knižničné činnosti. Bez dobrej knižnice, kníh a informačných služieb by sa kvalitne nemohli poskytovať žiadne iné služby.

Prezentácie z tohto tematického bloku sú uvedené na stránkach SDRUK-u.⁴⁾

Rokovania druhého dňa prebiehali v šiestich tematických blokoch. Nebolo ľahké rozhodnúť sa medzi Právnymi aspektmi služieb pre verejnosť, Knižnicou – obývačkou mesta, Knižnicou 2.0, Funkciami verejnej knižnice z hľadiska jej používateľov, Knižnicou ako samoobsluhou – pre a proti a Digitalizujeme pre používateľa.

Doobeda zvíťazili paragrafy. Napriek tomu, že Česká republika má iný právny systém, vďaka spoločnej histórii a spoločnému členstvu v Európskej únii je nám tento systém veľmi blízky a právne problémy veľmi podobné. Zasadnutie tejto sekcie moderoval Hanuš Hemola, zodpovedný za knižničné služby v Národnej knižnici ČR. Upozornil na celý rad problémov, s ktorými v súčasnosti zápasia knižnice. V tomto duchu boli vybraté aj príspevky prednášateľov. Odznali tri podnetné vystúpenia: Niektoré práva a povinnosti používateľov knižníc: sonda do knižničných poriadkov Iva Brožeka a Kateřiny Koukalovej, Autorské právo v službách knižnice Zdeňka Matušíka a Ochrana osobných údajov: používanie monitorovacích zariadení Jiřího Maštalku z Úradu pre ochranu osobných údajov. Prvé dve prezentácie sú uvedené na stránke SDRUK-u,⁵⁾ príspevok o knižničných poriadkoch je uverejnený aj v zborníku z konferencie.⁶⁾ Zdeňk Matušík sa v Národnej knižnici ČR problematike autorského práva intenzívne venuje,⁷⁾ často publikuje spolu s Vítom Richterom,⁸⁾ tejto téme sa venuje aj na stránkach elektronického časopisu Ikaros.⁵⁾

Do panelovej diskusie sa v druhej polovici rokovania zapojili aj ďalší – Kateřina Slušná z advokátskej kancelárie Koutná & Slušná (známe je ich právne okienko v časopise Čtenář) a Jiří Srstka z DILIA (Divadelná, literárna a audiovizuálna agentúra). Diskutovalo sa (v duchu „čo právnik, to iný právny názor“) o viacerých právnych otázkach, ako je sprístupňovanie digitalizovaných novín, samoobslužné kopírovanie dokumentov vlastným zariadením a zariadením, ktoré poskytne inštitúcia, detský čitateľ, anonymný návštevník knižnice, rovný prístup, registračné poplatky.

Ten, kto sa nechal pomýliť názvom tematického bloku Knižnica – obývačka mesta a názvami jednotlivých vystúpení, mal smolu. Rokovanie tematického bloku sa týkalo architektúry, interiérov a zariadenia knižníc len okrajovo. Pod taktovkou temperamentnej Zlato Houškovej z Knižničného inštitútu Národní knihovny ČR sa tu prezentovali najmä zaujímavé projekty, prieskumy, ktoré ukázali, že knižnice, aby neostali na okraji záujmu mladej generácie, sa musia zásadne zmeniť. Žiaľ, ani jedno vystúpenie nie je vo forme písomného príspevku v zborníku z konferencie. K dispozícii sú prezentácie, uvedené na webovej stránke SDRUK-u.¹⁰⁾ Samotná Zlata Houšková prezentovala dve ankety – prieskumy, v ktorých zisťovala ako svoju knižnicu vnímajú jednak knihovníci a manažment knižníc, jednak študenti Informačných štúdií a knihovníctva Masarykovej univerzity v Brne. Stretávame sa tu s veľmi rozdielnym názorom. Od zamestnancov dostali knižnice veľmi dobré ohodnotenie, od študentov boli známky podstatne horšie.

Lepšie vysvedčenie dostali verejné knižnice od detí. Roman Giebisch v príspevku Želva Karel – to je frajer, vyhodnotil názory 17 tisíc detí, ktoré sa zúčastnili súťaže Kamarátka knižnica. Deti mali okrem pridelenia známky knižnici v ich meste uviesť päť dôvodov, prečo sa oplatí chodiť do knižnice. Získané údaje dávajú obraz o tom, čo znamenajú knižnice pre najmladšiu generáciu a čím by mohli byť.

Aké má postavenie knižnica v našom živote a aká by mohla byť budúcnosť knižníc, načrtlo vystúpenie s ťažko preložitelným názvom – Knižnica – obyvatel města? Fakt hustý! – Tomáša Řeháka a Romana Šantora. Zrozumiteľná je nosná myšlienka príspevku – novým modelom knižnice je taká knižnica, ktorá je užitočná, prívetivá, zrozumiteľná, s ponukou atraktívnych komfortných služieb, ktorá môže prežiť v silnej konkurencii lepších a rýchlejších služieb.

Z ďalších tematických blokov spomeniem ešte blok vystúpení na tému Funkcie verejných knižníc z hľadiska ich používateľov.¹¹⁾ Blok moderovala Šárka Kašpárková z Knižnice Kroměřížska. Vystúpenia vychádzali z otázok, ktoré si v súčasnosti často kladú knihovníci: vieme, čo si o nás naši čitatelia myslia, pýtame sa ich s čím sú nespokojní, prečo prestali chodiť do knižnice, je knižnica pre všetkých? Šárka Kašpárková tiež zisťovala, ktorá knižnica robila v poslednej dobe prieskum spokojnosti čitateľov. Vít Richter upozornil na benchmarking knižníc a na univerzálny

dotazník spokojnosti čitateľov so službami knižnice. V diskusii upozornil na britský prieskum informačných potrieb občanov od 14 do 35 rokov. ¹²⁾

Názvy príspevkov Heleny Gajduškovej *Je to ešte knižnica?* alebo *O čom snívajú čitatelia Libuše Nivnickej*, *Knižnica zeme neznámej* alebo *Teenageri ťažko akceptujú cudzí pohľad na vec* Blanky Tauberovej, *My vieme najlepšie, čo chcú naši používatelia* alebo *Vieme to naozaj? A chceme to vedieť?* sú trochu provokatívne. Vystupovali tu zástupkyne knižníc, ktoré si tieto otázky kládli, snažili sa s nimi vysporiadať a majú aj praktické výsledky.

Tematický blok *Knižnica ako samoobsluha: pre a proti*, moderovala Jaroslava Štěrbová z Mestskej knižnice v Prahe. Vystúpenia sú len na webovej stránke SDRUK-u¹³⁾.

Takmer všetky vystúpenia z tematického bloku *Digitalizujeme pre používateľa*¹³⁾ (moderátorky Radka Římanová a Štěpánka Žižková zo Štátnej technickej knižnice v Prahe) a *Knižnica 2.0*¹⁴⁾ (moderátor Jan Kaňka z Krajskej knižnice Františka Bartoša v Zlíne), sú k dispozícii aj v zborníku z konferencie. Rokovanie *Knižnice 2.0* vyhodnotila Linda Skolková¹⁵⁾. Z jej správy uvádzam len konštatovanie jedného prednášateľa, že existujú skvelé technológie, o ktorých knihovníci radi počujú, ale ich v praxi nepoužívajú.

Počas tretieho, záverečného dňa konferencie odzneli len tri príspevky. Spomeniem vystúpenie Víta Richtera *Benchmarking a zabezpečovanie spokojnosti používateľov knižníc*. Na projekte *Benchmarking* spolupracuje v súčasnosti 107 knižníc. Cieľom projektu je vytvoriť nástroj na hodnotenie výkonu a kvality činnosti knižníc a na porovnanie výkonu a kvality medzi knižnicami. Vít Richter upozornil v svojom vystúpení na štandardizovaný dotazník pre meranie spokojnosti so službami. Príspevok s prílohou – štandardizovaným dotazníkom je uverejnený v zborníku. ¹⁶⁾

Podrobná správa o konferencii s odkazmi na rokovanie jednotlivých tematických blokov je uverejnená v elektronickom časopise *Ikaros*. ¹⁷⁾

Oživením tohtoročnej Seče boli záverečné vystúpenia spravodajcov z jednotlivých tematických blokov. Budúci, 18. ročník sa bude konať v tradičnom septembrovom termíne, pravdepodobne už v zrekonštruovanom Juniorcentre v Seči pri Chrudimi. Hoci ústredná téma ešte nie je určená, už teraz odporúčam zúčastniť sa. Určite to bude téma zaujímavá, problémy sa nebudú len konštatovať, ale účastníci sa stretnú aj s návrhmi riešenia. Dovidenia v Seči.

Poznámky

¹⁾ Vogt, Hannelore. *Knihovna jako oáza služeb? Koncepce řízení knihoven orientované na zákazníka*. In: *Knihovny současnosti 2009 : sborník ze 17. konference, konané ve dnech 23.-25. června 2009 v Seči u Chrudimi*. -- Brno : Sdružení knihoven ČR, [2009], s. 9-11. ISBN 978-80-86249-54-4

- 2) <http://www.regi24.de/>
- 3) <http://www.ekz.de/uploads/media/21guteGruende.pdf>
- 4) <http://www.sdruk.cz/sec/2009/b0/>
- 5) <http://www.sdruk.cz/sec/2009/b1/>
- 6) Brožek, Ivo – Koukalová Kateřina. Některé práva a povinnosti uživatelů knihoven (Sonda do knihovnických řádů. In: Knihovny současnosti 2009 : sborník ze 17. konference, konané ve dnech 23.-25. června 2009 v Seči u Chrudimi . -- Brno : Sdružení knihoven ČR, [2009], s. 39-46. ISBN 978-80-86249-54-4
- 7) http://www.sdruk.cz/sec/2009/b1/matusik_autorske_pravo.pdf
- 8) www.knihovna.upm.cz/prezentace/richter06.ppt
- 9) http://www.ikaros.cz/ejournal/authors/show/1/_/100
- 10) <http://www.sdruk.cz/sec/2009/b2/>,
- 11) <http://www.sdruk.cz/sec/2009/b4/>
- 12) <http://knihovna.nkp.cz/knihovna81/81062.htm>
- 13) <http://www.sdruk.cz/sec/2009/b5/>,
- 14) <http://www.sdruk.cz/sec/2009/b6>
- 15) <http://www.sdruk.cz/sec/2009/b7/>
- 16) <http://www.skolkova.net/20.pdf>.
- 17) Richter, Vít. Benchmarking a zjišťování spokojenosti uživatelů knihoven. In: Knihovny současnosti 2009: sborník ze 17. konference, konané ve dnech 23.-25. června 2009 v Seči u Chrudimi. -- Brno : Sdružení knihoven ČR, [2009], s. 198-195. ISBN 978-80-86249-54-4
- 18) Houšková, Zlata; Jansová, Linda; Liptáková, Jana. Zpráva z konference Knihovny současnosti 2009. *Ikaros* [online]. 2009, roč. 13, č. 8. [cit. 2009-08-11]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/node/5652>>. URN-NBN:cz-ik5652. ISSN 1212-5075.

PhDr. Dagmar Kleinová

NA POČÍATKU (NE)BOL FONOGRAF HISTÓRIA ZÁZNAMU ZVUKU

Trenčín – 29. odborný seminár hudobných knihovníkov, 23. – 24. 9. 2009

29. odborný seminár hudobných knihovníkov sa uskutočnil v dňoch 23. - 24. septembra 2009.

Hostiteľskou knižnicou bola Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne, hlavným organizátorom Univerzitná knižnica v Bratislave a spoluorganizátormi VKMR v Trenčíne, Slovenská národná knižnica v Martine, Spolok slovenských knihovníkov a Slovenská národná skupina IAML.

Už tradične semináru predchádzalo plenárne zasadnutie Slovenskej národnej skupiny IAML (International Association of Music Libraries,

Archeives and Documentation Centres), ktoré sa uskutočnilo 22. septembra 2009 za účasti pracovníkov knižníc združených v Slovenskej národnej skupine IAML. Jeho programom bolo zhodnotenie činnosti za rok 2008, informácie a diskusia o problémoch a plánoch činnosti jednotlivých pracovných komisií. Predsedníčka SNS IAML Anna Kucianová avizuje vystavenie správ za uplynulé obdobie na webe SNK v Martine spolu s ďalšími aktivitami SNS IAML (www.snk.wk). Podľa jej evidencie má SNS IAML v súčasnosti 16 členov, z toho 8 tzv. veľkých, ktorí platia veľký členský príspevok a 8 tzv. malých (malý členský príspevok). Na plenárnom zasadnutí v Trenčíne odznali správy o činnosti jednotlivých komisií v skrátenej forme, pretože sa nezúčastnili všetci garanti a viaceré komisie prakticky stagnujú vo svojej činnosti. V stručnom zhodnotení možno konštatovať o činnosti jednotlivých komisií:

RISM

Centrála RISM na Slovensku pracuje na pôde SNM-Hudobného múzea (záznamy do medzinárodnej databázy spracováva Mgr. Miriam Lehotská-Das, ktorá je momentálne na materskej dovolenke). Hudobné múzeum riešilo problémy kompletného presťahovania z priestorov Bratislavského hradu. Činnosť v náhradných priestoroch sa vykonáva len v obmedzenom rozsahu a z uvedených presunov zbierkového fondu vyplývajú činnosti ako revízia fondu, katalógov a celej dokumentácie. Preto sa na projektoch RISM za obdobie roku 2008 prakticky nepokračovalo.

RILM

Garantom projektu RILM v Slovenskej republike je Ústav hudobnej vedy SAV v Bratislave, (Katarína Bánska). Noví členovia komisie slovenskej skupiny Anna Kňazíková a Vladimír Zvara z Katedry hudobnej vedy Univerzity Komenského v Bratislave prebrali riadenie činnosti komisie na pôde uvedenej inštitúcie a do centrály odovzdali najväčší počet záznamov.

Katalogizačná komisia

Garantom je Slovenská národná knižnica v Martine (Anna Kucianová – Národný bibliografický ústav SNK v Martine). Činnosť tejto komisie je zameraná na prípravu metodík a ich aplikácie v praxi, uplatňovanie medzinárodne platných štandardov v knižniciach vôbec /(ISBD-ISBD(NBM), ISBD(PM), katalogizačné pravidlá, ISO normy a klasifikačné triedniky MDT/. V súčasnosti sa pripravuje na aplikáciu FRBR. Metodika bibliografického spracovania špeciálnych typov dokumentov vo formáte MARC 21 zatiaľ nie je k dispozícii.

Činnosť tejto komisie z hľadiska potrieb a požiadaviek hudobných knižníc sa pohybuje len na úrovni prípravy štandardov pre spracovanie hudobných dokumentov; v súčasnosti poskytuje všeobecné pravidlá a medzinárodne platné štandardy spracovania kníh.

RiDiM

Garantom komisie v SR je Slovenská národná knižnica v Martine (Martina Božeková – Archív literatúry a umenia SNK v Martine). Činnosť prakticky nezačala, možno konštatovať, že sa doteraz nezačalo s katalógizáciou hudobných ikonografií, z dôvodu neprístupnosti medzinárodnej databázy pre tieto dokumenty centrály RiDiM. Kooperácia a koordinácia s centrárou v Paríži v súčasnosti nefunguje.

Komisia pre verejné knižnice

Garantom komisie je Univerzitná knižnica v Bratislave (Dana Drličková – hudobný kabinet, Univerzitná knižnica v Bratislave).

Komisia pripravila v poradí 28. seminár hudobných knihovníkov na tému *Hudobné knihovníctvo v jubilejnom roku Eugena Suchoňa*; podnázov: *Hudba prekonáva bariéry* (Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach, september 2008).

Metodicky riadi a informačne podporuje hudobné oddelenia verejných a školských knižníc na Slovensku, pripravuje koncepčné materiály a koordinuje edičnú činnosť.

V Univerzitnej knižnici v Bratislave sme editorsky pripravili a vydali zborníky *Hudobná ikonografia na Slovensku a Kalendár výročí 2009. Hudba* (zostavovateľka D. Drličková), ktoré boli distribuované všetkým verejným knižniciam, hudobným archívom, školám a iným hudobným a kultúrnym inštitúciám na Slovensku.

Uskutočnili sme dotazníkový prieskum, ktorého výsledky budú prezentované na seminári v Trenčíne a spracované do zborníka z 29. seminára.

Podrobnejšie informácie o činnosti a koordinácii hudobného knihovníctva v rámci slovenskej národnej skupiny IAML prinesieme v štúdií A. Kucianovej v zborníku z 28. seminára v Košiciach.

Správa o hospodárení a záverečná diskusia uzatvorila rokovania plenárneho zasadnutia SNS IAML.

Odborný seminár hudobných knihovníkov prebiehal v nasledujúcich dvoch dňoch, 23. septembra a 24. septembra 2009.

Zúčastnilo sa ňom cca 50 účastníkov, z toho 35 knihovníčok (inštitucionálne: 16 knižníc, 2 konzervatóriá, 1 VŠMU, 1 Hudobné centrum), oficiálni a neoficiálni hostia, zástupcovia mesta a regiónu, 7 prednášateľov.

Stáva sa pomaly pravidlom, že sa na našich seminároch zúčastňujú v auditóriu aj ľudia, ktorí sa z rôznych zdrojov (internet, médiá, plagáty a pod.) dozvedeli o programe seminára a téma ich natoľko zaujala, že si vybrané prednášky prichádzajú vypočuť. Tento záujem nás mimoriadne teší, hoci, samozrejme, nie sú v konečnom sumári registrovaní v našich prezenčných listinách. To však nie je ani motívom týchto stretnutí; aj po

seminároch sa ozývajú záujemcovia z radov verejnosti a ľutujú, že sa nemohli zúčastniť z dôvodu vzdialenosti, termínu konania alebo jednoducho preto, že sa neskoro "dozvedeli". Tento fakt je pre mňa na jednej strane prekvapujúci (veď semináre nie sú principiálne určené pre širokú verejnosť!), na druhej strane je táto situácia potešujúca (predsa len naše témy zrejme oslovujú aj ľudí mimo úzkeho rigorózneho rámca odborníkov!). Čo je mi však nesmierne ľúto, je fakt, že našich seminárov sa nezúčastňujú predovšetkým tí, ktorých by sme radi uvítali na každoročných stretnutiach, a to pracovníčky z knižníc, kde už hudobné pracoviská viac-menej žijú, prípadne sú smutnou popoluškovskou súčasťou iných oddelení a preto ich nadriadení nepovažujú za potrebné uvoľňovať na nejaké „zbytočné“ ďalšie vzdelávacie podujatia. Je to omyl, pretože témy prednášok nie sú koncipované len striktne muzikologicky, ale v širokom kultúrnom kontexte sa venujú aspektom hudobnej kultúry vôbec, v diskusii a viacerých príspevkoch sa zaoberáme legislatívnymi problémami, ekonomickou situáciou, perspektívami slovenskej kultúry a formulovaním možných alternatív. Pre každého knihovníka, aj v dnešnej nie príliš povzbudzujúcej dobe, by boli nepochybne prínosom a riaditeľov knižníc by istotne finančne príliš nepoškodili.

Za seminár, ktorý podľa môjho neskromného názoru naplnil tieto aspekty stopercentne, môžeme považovať aj seminár v Trenčíne. Jeho program a priebeh sa stretol s mimoriadne kladným ohlasom u všetkých zúčastnených. To je významný pozitívny fakt pre ďalšie rokovania o budúcnosti hudobných oddelení

Tohtoročným hosťom bola Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne. Úvodným slovom pozdravila účastníkov seminára pani riaditeľka Mgr. Lýdia Brezová, predstavitelia mesta riaditeľ Úradu Trenčianskeho samosprávneho kraja Ing. Dušan Lobotka a vedúca odboru kultúry TSK Ing. Marta Šajbidorová.

Predseda komisie pre hudobné knižnice Dana Drličková uviedla ďalšieho hosťa PhDr. Dušana Lechnera, riaditeľa úseku knižničných činností Univerzitnej knižnice v Bratislave, ktorý sa prihovoril účastníkom a v úvodnej reči sa dotkol aj niektorých problémov hudobného knihovníctva v slovenských verejných knižniciach. Pán riaditeľ Lechner je veľkým fanúšikom aktivít hudobného knihovníctva a v rámci svojich možností sa usiluje už roky, keď aj nie zastaviť, aspoň spomaliť likvidačné tendencie vo verejných knižniciach. Aj jeho zásluhou je možné každoročne sa stretávať na odborných seminároch. Aspoň touto formou by sme mu radi prejavili svoju vďaku, pretože každý, kto organizuje podobné podujatia, vie, aké prekážky je potrebné prekonávať.

Uvedení vzácní hostia sa zúčastnili aj dopoludňajšieho bloku prednášok a lúčili sa s nefalšovanou ľútosťou, že im ďalšie pracovné povinnosti nedovolili zostať dlhšie.

Samotná tematika hlavného prednáškového bloku – história zvukového záznamu – by si zaslúžila samostatný seminár. Záznam zvuku v sebe obsahuje obrovský kreatívny potenciál, objavuje originálnu tvorivú energiu interpretov zachytenú v interpretačne neopakovateľnom okamžiku. Táto história nezostáva anachronickou spomienkou, vďaka súčasným technologickým možnostiam digitalizácie je možné odstrániť nánosy času. Pre potešenie naše i našich nasledovníkov neskončia títo, často úsmevné či dojímavé svedkovia minulosti, v súkromných zbierkach či múzeách.

Naše pozvanie prednášať prijal vynikajúci znalec problematiky, autor viacerých publikácií, editor nahrávok, prekladateľ a mimoriadne charizmatický človek – pán Gabriel Gössel z Prahy. Jeho prednáška *Průkopníci záznamu zvuku a nejstarší dějiny fonografie v prostoru střední Evropy* – bola strhujúca a nesmierne zaujímavá a bola dôkazom autorovej erudovanosti v tejto problematike. Úvodom ozrejmil, na základe nových faktov, prečo vlastne možno považovať i nepovažovať Edisonov fonograf za historicky prvý prístroj schopný zaznamenávať zvuk a následne ho reprodukovat'. Svoj prístroj prihlásil Edison k patentovaniu roku 1877, avšak „rokom nula histórie záznamu zvuku“ sa stal, na základe najnovších výskumov, rok 1855, kedy francúzsky vedec Édouard Léon-Scott de Martinville zostavil prístroj, ktorý nazval *phonoautograph*. Na rozdiel od Edisonovho prístroja však tento vedec nedokázal objaviť spôsob ako zaznamenaný záznam zvuku reprodukovat'. Prednášateľ nás previedol stručne históriou záznamu zvuku, priblížil najvýznamnejšie postavy tohto procesu, nahrávací priemysel v stredoeurópskom priestore pred rokom 1914, počas ďalších rokov v povojnovom Československu až do roku 1948. Vzhľadom na obrovskú šírku problematiky si vo svojej prednáške vybral len najzaujímavejšie poznatky. Mimoriadne prekvapivým spestrením boli aj viaceré historické prístroje a prvé unikátne médiá (fonografy, fonovalčeky a gramoplatne), ktoré z vlastnej bohatej zbierky priviezol na ilustrovanie svojej prezentácie. Záujemcom o problematiku vrelo odporúčam publikácie pána Gössela, ktoré pravdepodobne už nie sú na trhu, ale sú napríklad súčasťou fondu hudobného kabinetu UKB.

pán Gabriel Gössel

/foto: J. Pražienková/

Fonograf /foto: J. Pražienková/

Fonovalček

/foto: J. Pražienková/

Edita Bugalová zo SNM-Hudobné múzeum nadviazala na tému vo svojej prednáške *Poznámky k pamiatkam dokumentujúcim vývoj záznamu zvuku vo vybraných múzeách*, kde sa venovala slovenským špecifikám.

Tejto téme sa autorka venovala už v minulosti, keď autorsky participovala na podobne koncipovanej výstave na Bratislavskom hrade.

Obidve prednášky s bohatou obrazovou dokumentáciou budú publikované roku 2010 v zborníku z edície UKB.

Druhý programový blok bol venovaný výročiu významnej osobnosti svetovej hudby Josepha Haydna, predstaviteľa vrcholného klasicizmu (1732 – 1809, v tomto roku si pripomíname 200. výročie úmrtia).

Ľudmila Michalková (VŠMU Bratislava) sa venovala téme *Recepcia a reflexia Haydnovej hudby na Slovensku*, Zuzana Petrášková (Národní knihovna ČR, Praha) vo svojej prednáške informovala o možnostiach a realizácii spracovania pramenných dokumentov Haydnových diel zo zbierok českých múzeí a archívov – *Joseph Haydn v českých zbierkach*.

V poslednej časti bloku odznela prednáška venovaná Karolovi Pádivému, najvýznamnejšiemu skladateľovi slovenskej dychovej hudby, ktorý žil a tvoril v Trenčíne. Karol Pádivý okrem vlastnej kompozičnej tvorby bol aj autorom mnohých inštrumentácií známych skladieb, podieľal sa na organizovaní prehliadok a súťaží amatérskych dychových orchestrov a hudieb. Svoje pedagogické skúsenosti zhrnul v knihe *Sborová škola*. Na jeho

počesť sa od roku 1966 organizuje festival dychových hudieb pod názvom „Pádivého Trenčín“. Pri príležitosti 100. výročia jeho narodenia vyšla v apríli 2008 kniha „Karol Pádivý v spomienkach a dokumentoch“, ktorú autorsky pripravil Jaroslav Pádivý. Skladateľov syn nám túto osobnosť priblížil v rozsiahlej prezentácii.

Osobnostiam a hudobnej kultúre regiónu sa venovala kolegyňa Petronela Nazadová z knižnice Michala Rešetku v Trenčíne v prednáške *Osobnosti hudobnej kultúry regiónu Trenčína*.

Záverom som zhrnula aktuálnu situáciu hudobného knihovníctva vo verejných knižniciach na Slovensku, prednášku som pripravila na základe spracovania dotazníkov k činnosti, ktoré každoročne zasielame knižniciam. Uvedená prednáška bude spolu s ostatnými publikovaná v zborníku, preto jej na tomto mieste nebudeme dávať viac priestoru.

Diskusiou zúčastnených sa tohtoročný seminár hudobných knihovníkov ukončil.

Treba, samozrejme, spomenúť aj kultúrny program, ktorí nám naši hostitelia v Trenčíne pripravili: návšteva Oblastnej galérie Miloša A. Bazovského, prehliadka Trenčianskeho hradu, exkurzia po knižnici a tradičné spoločenské posedenie. Pani riaditeľke Lýdii Brezovej a jej spolupracovníckam aj touto formou opätovne ďakujeme za pomoc a podporu. Hovorím istotne za všetkých zúčastnených, že sme sa v Knižnici Michala Rešetku a v ich krásnom Trenčíne cítili veľmi dobre.

Mgr. Dana Drličková

NEMECKO – MAĎARSKÉ A NEMECKO – JUHOVÝCHODOEURÓPSKE VZŤAHY KNIŽNÍC, ZARIADENÍ A ZBIEROK NEMCOV

Pécs – vedecké, odborné-vzdelávacie podujatie, 5. – 7. 10. 2009

V maďarskom meste Pécs, známom na Slovensku ako Päťkostolie, v Nemecku ako Fünfkirchen, sa uskutočnilo trojdňové vedecké odborné-vzdelávacie podujatie pracovnej skupiny knižníc a zbierok k dejinám a kultúre Nemcov vo východnej Európe, v spolupráci s inštitúciami Lenau – Haus a Katedrou pre nemecké dejiny a kultúru v juhovýchodnej strednej Európe. I keď leží toto mesto na opačnej strane ako je terajšia hranica Slovenska a Maďarska, majú naše krajiny spoločnú históriu. Napríklad počas protitureckých vojen v období 16. storočia si biskup z Pécsu zvolil za svoje sídlo Košice.

V rámci nemecko-slovenskej spolupráce sa na tomto rokovaní zo

strany UKB zúčastnili Mgr. Tomáš Fiala, vedúci oddelenia digitalizácie, ktorý predniesol príspevok o kompletnom programe uskutočňujúcich sa digitalizačných projektov a prom. knih. Vlasta Okoličányová z kabinetu starých a vzácných tlačí. V bilaterálnych rozhovoroch informovala o germanikálnych knižných fondoch najmä zo zbierok UKB a Lyceálnej knižnice v Kežmarku a podala bližšie informácie o projekte cezhraničnej výstavy vyhotovenej digitálnou formou „Nemecko v zrkadle slovenských knižníc“, ktorú pripravil kolektív autorov UKB a Lyceálnej knižnice v Bratislave.

Mešita v Pécsi, ktorú Turci postavili v 16. storočí na mieste kresťanského kostola; dnes je to opäť kresťanský kostol

Program rokovania, ktorého hlavným usporiadateľom, okrem už menovaných inštitúcií, bola nadácia Stiftung Martin-Opitz – Bibliothek v Herne, prebiehal v troch sekciách a viedli ho jej predstavitelia – Dr. Wolfgang Kessler, Dr. Hans-Jakob Tebarth a Mgr. Bernhard Kwoka (PL). Prvý deň rokovania odznelo okrem troch pozdravov a jednej úvodnej prednášky do problematiky ešte 11 ďalších prednášok. Celkovo ich bolo 31, z ktorých vyberáme, pre ilustráciu, témy niektorých.

Prvá sekcia: Nemci v Maďarsku a juhovýchodnej Európe, kultúrne zariadenia a ich štruktúry.

Prof. Dr. Gerhard Seewann, Univerzita v Pécsi: Nemci v Pécsi a v južnom Maďarsku – historický prehľad.

Ferenc Tibor Tóth, Széchényiho knižnica v Budapešti: Nemecké písomníctvo v Maďarsku v pohľade na spoluprácu knižníc v strednej a východnej Európe.

Dr. Heike Drechsler, Karpatsko-nemecký kultúrny spolok a Múzeum v Karlsruhe: Knižnica inštitútu a jej fondy.

Peter Kratzer, koordinátor IFA „Donau-Dreieck“ z Berlína: Knižnice a zbierky k nemeckým dejinám a kultúre v Srbsku.

Dr. Harald Roth, Nemecké kultúrne fórum pre východnú Európu: O sprístupnení nemeckých knižných fondov v Rumunsku od roku 2000.

Druhá sekcia: Špeciálne knižnice v deň po digitalizácii poslednej knihy – aktuálny vývoj.

Dr. Hans-Jakob Tebarth, MOB Herne: O využívaní špeciálnej knižnice v storočí digitalizácie a špeciálne požiadavky (virtuálnych) používateľov – Na ceste k DigiMOB ?

Reinhard Feldmann, Univerzitná a krajská knižnica Münster: Originály bez oprávnenia prítomnosti? O potrebe práce na knižničných fondoch.

Dr. Berthold Gillitzer, Bavorská štátna knižnica, Mníchov: Používateľ a používanie v modernej knižnici, elektronické služby, kontrola... prienik knihovník – používateľ.

Fabian Kopp, DiFMOE – Digitálne fórum pre strednú a východnú Európu, Mníchov: DiFMOE – Online – Portál historických nemeckých periodík v strednej a východnej Európe.

Dr. Gudrun Wirtz, Bavorská štátna knižnica, Mníchov: Open Acces k vedeckej literatúre, projekt „OstDok.“

Grazyna Piotrowicz: riaditeľka UK Wroclaw: Medzinárodné a poľské digitalizačné projekty UB Wroclaw.

Tretia sekcia: Špeciálne knižnice a zbierky nemeckej menšiny v historicky osídlenom území – Baraňská župa – Branau.

Dr. Wolfgang Kessler, MOB Herne: Zbierky nemeckých dejín a kultúry z juhovýchodnej Európy v Nemecku.

Dr. Maria Erb, Univerzita Budapešť: Nemecko-maďarský jazykový atlas – Predstavenie projektu a prezentácia.

Dr. Erdmute Lapp, riaditeľka Ruhr-University v Bochume: Knižnice a Tempus jep (Joint European Project): Správa o skúsenostiach podania požiadavky v Európskom konzorciu.

Po obede posledného rokovacieho dňa sa uskutočnila návšteva Univerzity v Pécsi, spojená s diskusiou k prerokovávanej problematike, návštevou Katedry germanistiky a exkurziou v knižnici univerzity. Na záver usporiadatelia pripravili výlet (asi 35 km) od Pécsu, do Nagynyárádu, kde sme si prezreli knižnicu tamojšej nemeckej menšiny. Cestou sme sa zastavili pri pamätníku významnej historickej udalosti našich spoločných slovensko-maďarských dejín, postavenému na počesť tzv. „Bitky pri Moháči,“ kde uhorské vojsko utrpelo zdrvivú porážku od tureckej

armády, zomrel pri nej kráľ, padlo množstvo šľachticov, biskupov a iných významných osobností.

Návšteva Moháča bola pre mňa veľkým zážitkom, o to viac, že pred 3 rokmi som vo fonde UKB našla originálne vydanie diela „Panoniae luctus“ – „Smútok Uhorska“, vydaného v roku 1544, ktoré je zbierkou smútočných básní venovaných práve tejto historickej udalosti. Na túto tému som predniesla aj jednu prednášku, ktorú si vypočuli účastníci konferencie Dejiny knižnej kultúry v Košiciach a bolo pre mňa veľkým potešením informovať práve na tvári miesta, v Moháči, účastníkov konferencie o výskyte tejto vzácnej tlače v UKB. Večer patrilo spoločenskému posedeniu a návšteve vinára spojenej s degustáciou jeho vínnych sort. Na záver môžem konštatovať, že navštíviť Pécs, 2000 rokov staré mesto s výnimočnou architektúrou, ktoré získalo pre rok 2010 štatút „Európskeho hlavného mesta kultúry“, sa viac ako vyplatilo, rokovania boli veľmi obohacujúce najmä pre tých, ktorí sa venujú problematike germanikálnych pamiatok v európskych knižniciach.

Vlasta Okoličányová, prom. knih.

DEJINY KNIŽNEJ KULTÚRY NOVOHRADU

Lučenec – interdisciplinárny seminár, 12. – 14. 10. 2009

V dňoch 12. – 14. októbra 2009 sa konal v Lučenci ďalší zo série odborných seminárov, ktorých ústrednou témou sa stal výskum dejín knižnej kultúry v jednotlivých regiónoch Slovenska. Usporiadateľmi trojdňového podujatia boli Národný bibliografický ústav SNK, Historický ústav SAV, Spolok slovenských knihovníkov, Banskobystrický samosprávny kraj, Novohradská knižnica v Lučenci, Štátny archív v Banskej Bystrici, pobočka Lučenec a Novohradské múzeum a galéria v Lučenci. Popri stanovenej východiskovej téme sa seminár niesol i v duchu interdisciplinárne orientovaných príspevkov domácich i zahraničných bádateľov z oblasti slovenských dejín, jazykovedy, biografistiky a ďalších súvisiacich humanitne orientovaných vedných odborov.

Konferenciu otvorili a hostí privítali primátor mesta Lučenec – Milan Marko a riaditeľ Národného bibliografického ústavu SNK Miloš Kovačka.

Ján Lukačka priblížil zúčastneným stredoveké dejiny oblasti Novohradu, archeologické nálezy, významné osobnosti i vývoj ich historiografického spracovania. Novovekým dejinám regiónu, poznačeným najmä osmanskými vpádmi, stavovskými povstaniami a náboženskými nepokojmi, sa venovala Mária Kohútová. O významnom postavení hradov Modrý

kameň, Divín a Šomoška v obrannej protitureckej línii, významných udalostiach a osobnostiach hovorila Lívia Fábryová. Opis vpádu Turkov do Dobšinej (1584) z rukopisného diela od evanjelického kazateľa Gašpara Pilca – Brevis narratio, spolu s charakteristikou okolností jeho vydávania, priblížila účastníkom Vlasta Okoličányová. Osobnosti Novohradu, ktoré literárne pôsobili v tejto oblasti v priebehu 17. a 18. storočia, predstavila Katarína Karabová. Literárnej činnosti evanjelického kazateľa Michala Ostrolúckeho sa venovala Angela Škovierová. Zita Pappová opísala vedeckú a literárnu aktivitu významného cisárskeho radcu, zberateľa Augustína Kubíniho. Kultúrnym aspektom vývoja novohradských dialektov sa vo svojich príspevkoch zaoberali Jana Skladaná a Elena Krasnovská. Problematiku jazykovej kultúry a kultúrneho vyjadrovania v minulosti i v súčasnosti analyzoval Ján Findra, ktorý pokladá jazyk za základ ľudskej súdržnosti ako dômyselne štruktúrovaný systém a prostriedok poznávania sveta.

Ťažisková skupina referátov prezentovala aktuálne výsledky súčasných výskumov z oblasti dejín knižníc, kníhtlačiarstva, vydavateľstva a kníhkupectva. Prehľad kníhtlačiarní v Novohrade, ich rôznorodej produkcie, predovšetkým regionálneho charakteru, priblížila Kristína Becaniová. Hlbší prierez činnosťou tlačiarne Ladislava Kéka v Balašských Ďarmotách spracoval na základe prameňov rôznej povahy Tamás Tóth. Význačným činiteľom šírenia informácií a dobového poznania sa stávali od konca 18. storočia a najmä v 19. storočí rôzne, odborne i literárne orientované periodiká s regionálnym i celouhorským dosahom. I na stránkach novohradských novín a časopisov je možné sledovať kultúrny, politický i spoločenský život, preto sa stali primárnym prameňom výskumov Jozefa Puntigána, Angeliky Dončovej a Miloša Kovačku. Neoddeliteľnú súčasť výskumu kultúrnych dejín regiónu tvoria i poznatky o dobových knižniciach, ich charaktere, majiteľoch a vývoji. Inak to nebolo i v prípade Novohradu, kde nachádzame stopy zakladania rôznych typov knižníc (cirkevné, šľachtické, spolkové, verejné i osobné). Doterajšie poznatky o nich vo svojom príspevku zhrnul Jozef Drenko. Podrobnejšie o rekonštrukcii budovaných zbierok od 16-teho do 20-teho storočia hovorili Zsolt Galcsik (Knižnica Sándora Pintera v Sečanoch), Helena Saktorová (Knižné zbierky Zičiovcov), Klára Komorová (Balašovci ako possessori...), Jana Bižiová (Špecializovaná knižnica Novohradského múzea a galérie...), Martin Fajnor (Evanjelická knižnica v Lučenci) a Kamila Fircáková (Knižnica štátneho učiteľského ústavu v Lučenci).

Zaujímavej tematiky knižnej ilustrácie sa dotkli prezentácie Kataríny Zavadovej (Július Szabó a jeho tvorba) a Ľubomíra Jankoviča (Historické grafické pamiatky knižnej kultúry Novohradu). Samotný región na starých pohľadniciach zo zbierky Slovenskej národnej knižnice predstavila Mariana Hatalová.

Vybrané archívne pramene z oblasti cirkevných dejín vo vzťahu k Novohradu predstavili Sándor Hausel (Novohradskí evanjelickí kazatelia a učitelia...) a Andrea Korečková (Novohradské seniorátne záznamy z roku 1610).

Popri spracovaní územných slovacík sa Národný bibliografický ústav intenzívne venuje i sledovaniu a evidencii zahraničných slovacík. Gabriela Hamranová priniesla prehľad výberu najnovších zahraničných slovacík vo vzťahu k Novohradu. Formovanie a vývoj romistiky ako vedeckej disciplíny priblížila Ludmila Mazalová. Venovala sa problematike rómskeho osídlenia a zvykov na území Novohradu v priebehu 17. – 19. storočia.

Grantový projekt *Databáze autorů digitalizovaného Knihopisu českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století* (Knihopis)¹⁰ a jeho výsledky prezentoval Václav Pumprla. Pripravovaná databáza obsahuje viac ako 2000 záznamov o autoroch z obdobia staršej slovenskej a českej literatúry.

V závere podujatia prebiehala i diskusia o možnostiach novej syntetickej podoby a smerovaní výskumu dejín knižnej kultúry na Slovensku. Na túto tému nadviazal i príspevok Miriam Poriezovej a Petronely Bulkovej (Dejiny knižnej kultúry: vzťahy, dimenzie a štruktúry pojmu), ktorého cieľom bolo poukávanie na smerovanie výskumov v zahraničí, najmä v anglicky a nemecky hovoriacich krajinách.

Kultúrnym obohatením konferencie bola i návšteva Novohradského múzea a galérie, ako i novootvorenej súkromnej zbierky významného grafika a maliara Júliusa Szabóa v Lučenci.

Mgr. Miriam Poriezová, Mgr. Petronela Bulková

KRÁTKA SPRÁVA O ČESKOM NÁRODNOM DIGITALIZAČNOM PROJEKTE

Praha – konferencia, december 2009

Začiatkom decembra sa v Pražskom národnom archíve konal desiaty ročník konferencie Archívy knižnice a múzea v digitálnom svete. Hlavnou témou konferencie bola predovšetkým digitalizácia a možnosti sprístupňovania elektronického obsahu. Počas konferencie bola viacerými riešiteľmi prvýkrát komplexne prezentovaná aj Česká národná koncepcia digitalizácie. Začiatok konferencie bol venovaný „najhorúcejšej“ téme národného digitalizačného projektu, prvou prednáškou bola prezentácia podkladovej štúdie Romany Křížovej (Crossczech). V prezentácii komplex-

¹⁰ Projekt je dostupný na adrese: <<http://database.aipberoun.cz/avaut/index.php>>.

ne opisovala perspektívnu realizáciu projektu aj s jeho rizikami. Štúdia pozostáva z analýzy českých kultúrnych inštitúcií, možností financovania digitalizácie a definovania základnej terminológie. Podobné štúdie a analýzy zabezpečovala firma Crossczech aj na Slovensku. Prvou ideou pomenovania českého národného portálu bol pracovný názov Czechiana, do úvahy však prichádzajú aj iné názvy ako napr. Bohemiana. V ďalšej časti príspevku boli prezentované konkrétne úlohy, ako vybudovanie národných digitalizačných centier, vytvorenie národných identifikátorov a odkyselovacích centier. V nadväznosti na tento príspevok bol Bohdanou Stoklasovou (NK ČR) prezentovaný projekt národnej digitálnej knižnice; rozpočet projektu sa oproti pôvodnému plánu znížil takmer o viac ako polovicu, konkrétne z požadovaných 700 miliónov Kč bude projekt disponovať (aj so spolufinancovaním) čiastkou 300 miliónov korún. Hlavnými partnermi projektu bude Národná knižnica ČR a Moravská zemská knižnica v Brne, koniec projektu je naplánovaný na rok 2014. V rámci národného projektu digitalizácie odznali aj ďalšie príspevky zamerané na problematiku dlhodobej archivácie, autorských práv a grafických formátov. Veľmi zaujímavým príspevkom bola prezentácia Tomáša Foltýna (NK ČR), ktorá opisuje súčasné digitalizačné pracovisko (jeho postupy, výstupy) v kontrastoch s budúcim novým pracoviskom, vybudovaným v rámci národného digitalizačného projektu. Počas konferencie bolo prezentovaných množstvo nových prístupov k digitalizácii, sprístupneniu a archivácii kultúrneho dedičstva na Slovensku a v Českej republike.

Všetky prezentácie sú dostupné na <http://skip.nkp.cz/akcArcho9.htm>

Mgr. Tomáš Fiala

POVINNÝ VÝTLAČOK ON-LINE PUBLIKÁCIÍ – ZMENY V LEGISLATÍVE VYBRANÝCH KRAJÍN

Článok nadväzuje na príspevok Povinné výtlačky elektronických publikácií (prehľad legislatívy vybraných krajín vrátane Slovenska), ktorý bol publikovaný v Bulletin UKB v roku 2006 [1] a mapuje zmeny v tejto oblasti.

Povinný výtlačok je zákonné opatrenie, ktoré ukladá vydavateľom povinnosť odovzdať kópie svojich publikácií knižniciam v krajine, v ktorej publikujú [2]. Princíp povinného výtlačku stanovuje medzinárodná konvencia a následne národná legislatíva jednotlivých krajín. Zmyslom tohto opatrenia je zabezpečiť prístup budúcich generácií k dokumentom ako ku kultúrnemu dedičstvu danej krajiny.

V posledných rokoch sa vo viacerých krajinách uskutočnili zmeny v legislatíve, ktoré priniesli rozšírenie predmetu povinného výtlačku na všetky formy elektronických publikácií. V niektorých krajinách prebieha legislatívny proces smerujúci k tomuto rozšíreniu.

Austrália

Súčasná schéma povinného výtlačku (Copyright Act z roku 1968, novelizovaný v roku 2006) sa vzťahuje len na tlačené publikácie – knihy a periodiká – publikované v Austrálii. V októbri 2007 bol publikovaný návrh novely zákona, podľa ktorej by povinný výtlačok zahŕňal aj filmy, zvukové dokumenty a dokumenty v akejkoľvek elektronickej podobe, vrátane webových dokumentov a elektronických kníh. V roku 2008 prebehlo pripomienkové konanie k návrhu zákona, materiály sú dostupné na internete [3,4]. Povinný výtlačok by mal zahŕňať nielen publikácie na národnej doméne, ale aj na ďalších doménach, pokiaľ sa týkajú Austrálie, Austráľčanov alebo autor je Austráľčan.

Od roku 1996 buduje Národná knižnica na výberovom princípe archív austrálskeho webu PANDORA, ktorý je prístupný na stránke <http://pandora.nla.gov.au/>. On-line publikácie vybrané do archívu získava knižnica na základe dohôd s vydavateľmi. Archív je spravidla voľne dostupný verejnosti cez internet, vydavateľ však môže knižnicu požiadať o obmedzenie prístupu. V tom prípade väčšinou vydavatelia súhlasia s lokálnym prístupom na jednom počítači umiestnenom v Národnej knižnici v Canberre.

Česká republika

Národní knihovna ČR sa problematikou ochrany dokumentov publikovaných na webe systematicky zaoberá od roku 2000 v rámci projektu WebArchiv (získavanie, archivácia, registrácia a sprístupnenie domácich elektronických prameňov publikovaných on-line). Uskutočňuje

sa komplexná archivácia (automatický zber celého českého webu) ako aj výberová archivácia na základe selekčných kritérií. Realizátori projektu spolupracujú na národnej úrovni s ČNS ISSN. České on-line pokračujúce pramene registrované v centre ISSN sú hlavné zdroje vhodné pre Web-Archiv. Pri registrácii nového on-line pokračujúceho prameňa je vo formulári zahrnutá otázka, či vydavateľ súhlasí s uložením zdroja v digitálnom archíve.

Novela českého autorského zákona z roku 2006 (216/2006) priniesla úpravy týkajúce sa oprávnenia knižníc, archívov a ďalších vzdelávacích inštitúcií zhotoviť rozmnoženinu diela pre vlastné archívne a konzervačné potreby. Zároveň stanovila podmienky sprístupnenia diela, prípadne jeho rozmnoženiny zo svojich zbierok (lokálne sprístupnenie digitálneho archívu). Verejný prístup do archívu je možný len k dokumentom, na ktoré sa vzťahuje zmluva s vydavateľom, bez ohľadu na to, že tieto dokumenty boli pôvodne publikované na webe bez obmedzenia. Archív je prístupný zo stránok projektu WebArchiv na adrese <http://www.webarchiv.cz/vyhledej>.

V roku 2008 predložili riešitelia projektu WebArchiv Ministerstvu kultúry ČR podklady k návrhu nového zákona pre úpravu legislatívy týkajúcej sa povinného odovzdávania dokumentov šírených v prostredí siete internet (tzv. sieťových publikácií). Problematika novely legislatívy povinného výťažku bude zaradená do legislatívneho plánu vlády.

Pri spracovaní podkladov pre návrh novej legislatívy uvažovala Národní knihovna ČR nad niekoľkými možnosťami [5], nakoniec sa rozhodla upraviť povinný výťažok on-line publikácií samostatným zákonom. V návrhu predloženom Ministerstvu kultúry ČR sa navrhuje, aby on-line publikácie sťahovala jedna zodpovedná inštitúcia (Národní knihovna ČR) a aby tieto boli ukladané ako rozmnoženina diela zverejneného na internete v centrálnom dátovom repozitári v rámci Národnej digitálnej knižnice. V súvislosti s dostupnosťou informácií uložených vo webovom archíve sa vynára otázka, či je naozaj nutné, aby k publikáciám, ktoré vydavateľ pôvodne voľne sprístupnil na internete, bol následne, v podobe rozmnožení vo webovom archíve, prístup obmedzený na vyhradené terminály v jedinej inštitúcii, ktorá má oprávnenie dáta sťahovať. Predkladaný materiál k návrhu zákona uvádza dva možné varianty riešenia tohto problému.

Prvý variant navrhuje ako príjemcov tri knižnice: Národní knihovnu ČR, Moravskou zemskou knihovnu a Vědeckou knihovnu v Olomouci. Štvrtým by bola Knižovna a tiskárna pro nevidomé (iba on-line publikácie pre slabozrakých). V tomto prípade by uvedené knižnice mohli rozmnoženiny voľne prístupných povinných sieťových publikácií sprístupniť verejnosti na svojich internetových stránkach. V prípade rozmnožení publikácií pôvodne sprístupňovaných vydavateľom na základe zvláštnych prístupových oprávnení, je príjemca povinný zabezpečiť prístup v osobitnom režime.

Podobné riešenie tejto problematiky nájdeme napríklad v legislatíve Slovinska, Chorvátska a Nového Zélandu.

V druhom variante je navrhnutých viac knižníc, ktoré by ku všetkým rozmnoženinám povinných sieťových publikácií (teda aj k tým, ktoré boli pôvodne voľne dostupné na internete), mohli poskytovať iba zabezpečený prístup v súlade s § 37 autorského zákona.

Estónsko

Zákon o povinnom výtlačku (Legal Deposit Act) z roku 1997 bol v roku 2006 novelizovaný a platí od 1. júna 2006 (text zákona je dostupný v origináli [6]). Predmet povinného výtlačku bol rozšírený z pôvodných fyzických elektronických publikácií aj na estónske on-line publikácie. Zákon ukladá vydavateľom povinnosť poskytnúť depozitné kópie materiálov významných z hľadiska národnej kultúry, ktoré boli sprístupnené na internete.

Iniciatíva a povinnosť zberať a uchovávať webové publikácie je zodpovednosťou depozitnej knižnice, ktorou je Národná knižnica Estónska. Tá zodpovedá za zber, archiváciu, ochranu a sprístupnenie webových publikácií verejnosti. Publikácie sú posudzované na základe viacerých výberových kritérií, nezberá sa automaticky všetko (výberový prístup). Vydavateľ nemôže obmedziť stiahnutie webovej publikácie knižnicou za účelom archivácie, môže však obmedziť prístup k niektorým webovým publikáciám. V tom prípade sú tieto prístupné len na vyhradenom počítači v Národnej knižnici a v Univerzitetnej knižnici v Tartu. V súčasnosti sú estónske webové publikácie registrované a uchovávané v digitálnom archíve Národnej knižnice Estónska DIGAR (Digital Archiving System), ktorý je dostupný na adrese <http://digar.nlib.ee/>. [7,8]

Fínsko

Od 1. 1. 2008 platí nový zákon o povinnom výtlačku (The law on collecting and preserving cultural materials – text zákona je dostupný v origináli [9], v angličtine je dostupný návrh zákona z roku 2003 [10]). Nový zákon zahrnul do predmetu povinného výtlačku, okrem tlačených publikácií, aj audiovizuálne nahrávky, CD-ROM-y a on-line publikácie. Národný audiovizuálny archív je zodpovedný za archiváciu rozhlasového a televízneho vysielania. Národná knižnica zberá fínske on-line publikácie, indexuje ich, archivuje a distribuuje ich rozmnoženiny do ďalších piatich fínskych depozitných knižníc, kde sú verejnosti sprístupnené na vyhradených termináloch. Archív je taktiež prístupný v Parlamentnej knižnici a vo Fínskom filmovom archíve. Na zber webových stránok je využívaný nástroj Heritrix. V prípade, že materiál nie je možné zozbierať automaticky (materiál s obmedzeným prístupom alebo platené publikácie), kontaktuje Národná knižnica vydavateľa, ktorý umožní zber (poskytne prístupové

heslá) alebo dodá materiál iným spôsobom. Zber sa uskutočňuje niekoľkými metódami:

1. ročný zber – najmenej raz ročne s cieľom zozbierať čo najviac on-line materiálu, zberajú sa najmä domény s príponou ".fi", ".ax" ako aj ďalšie domáce webové stránky (".com", ".net"),
2. tematický – cieľom je archivácia on-line materiálu ku konkrétnym témam alebo k aktuálnej problematike,
3. výberový – s úmyslom uchovávať určité typy materiálov čo najúplnejšie. Patria sem elektronické knihy s prideleným ISBN, publikácie s prideleným ISSN, noviny, oficiálne publikácie, mapy a pod.

Z uchovávania môžu byť vylúčené intranetové stránky spoločností a organizácií, materiály diskusných skupín, on-line materiály nízkej informačnej hodnoty, obrázky a zvukové súbory. [11]

Francúzsko

Na príprave povinného výtlačku internetu pracovala Francúzska národná knižnica od roku 1999, prvé experimenty v oblasti archivácie národného webu uskutočnila v decembri 2000. Od 1. augusta 2006 platí nový zákon o autorskom práve (Droit d'auteur et droits voisins dans la société de l'information–loi 2006-961), ktorý rozšíril predmet povinného výtlačku na internet (text zákona je dostupný vo francúzštine [12]). Definícia povinného výtlačku sa vzťahuje na všetky typy on-line elektronických publikácií, povinnému výtlačku podlieha každý znak, signál, zápis, obraz, zvuk alebo akýkoľvek druh správy komunikovaný smerom k verejnosti elektronickými kanálmi. Francúzska národná knižnica je zodpovedná za zber a uchovávanie francúzskych webových stránok. Národný audiovizuálny inštitút, ktorý je zodpovedný za uchovávanie francúzskeho audiovizuálneho dedičstva, zberá stránky týkajúce sa audiovizuálnej komunikácie (prevažne rozhlasové a televízne). Obe inštitúcie musia informovať vydavateľov a výrobcov elektronických on-line dokumentov o implementovaných systémoch zberu. Vydavatelia nesmú klásť prekážky zberu a musia poskytnúť prístup k on-line dokumentom. Webový archív je dostupný len oprávneným návštevníkom knižnice vo vybraných študovniach, predovšetkým na vedecké účely. Čitatelia musia mať špeciálnu prístupovú kartu. Toto obmedzenie sa vzťahuje na všetky depozitné zbierky. Od 22. júna 2009 poskytuje Francúzska národná knižnica vstup do svojho webového archívu na 350 počítačoch (predtým len 130), ktoré sú rozmiestnené vo všetkých sídlach knižnice v Paríži a v Avignone.

Pri zbere francúzskeho webu využíva Francúzska národná knižnica kombináciu troch prístupov:

1. automatický celodoménový zber – cieľom je zozbierať minimálne národnú doménu ".fr" na ročnej báze, tento spôsob však neumožňuje zbierať tzv. "hlboký" web,
2. cielený zber – zberá sa obmedzené množstvo stránok k určitej téme alebo udalosti (týmto spôsobom sa archivovali napr. voľby z rokov 2002, 2004 a 2007,
3. individuálne depozity – v niektorých prípadoch (ak nie je možný automatický zber) vytvárajú depozit vydavateľa (producenti webových stránok) na požiadanie Francúzskej národnej knižnice; ako príklad možno uviesť on-line edíciu hlavnej vládnej publikácie Journal officiel de la République française [13,14].

Chorvátsko

V Chorvátsku sú on-line publikácie súčasťou zákona o povinnom výtlačku už od roku 1997, kedy bol schválený knižničný zákon (Zakon o knjižnicama, dostupný v origináli [15]). V paragrafe 9 článok 38 tohto zákona sú ako predmet povinného výtlačku uvedené tlačoviny, audiovizuálne materiály, elektronické publikácie vo fyzickej forme a on-line publikácie. Podrobnosti dodávania a uchovávanie sieťových publikácií (mrežnih publikacij) nie sú v zákone upravené. Národná a univerzitná knižnica v Záhrebe je ako depozitná knižnica povinná zbierať a uchovávať on-line publikácie. Za týmto účelom začala knižnica experimentálne katalogizovať webové pramene už v roku 1998. Spracované publikácie však neboli archivované, prístup k nim bol možný len na ich pôvodnej adrese. 1. 11. 2003 bol spustený projekt zberu a archivácie chorvátskych sieťových publikácií (Design of the System for Harvesting and Archiving Legal Deposit of Croatia Web resources), ktorý má zabezpečiť ich dostupnosť a využitie v budúcnosti. Od januára 2004 je digitálny archív (DAMP) plne integrovaný do knižničného informačného systému.

Podľa zákona sú vydavateľia/autori povinní dodávať webové pramene do Národnej a univerzitnej knižnice, ktorá v digitálnom archíve uchováva statické aj dynamické on-line publikácie. Publikácie sú na archiváciu vybrané podľa výberových kritérií, o frekvencii archivácie rozhoduje knižnica. Vydavateľia/autori si svoju zákonnú povinnosť splnia tým, že informujú knižnicu o existencii ich publikácie na internete. Verejný on-line prístup je poskytovaný k voľne dostupným prameňom, k prameňom chráneným heslom je poskytnutý obmedzený prístup v budove knižnice cez zabezpečený intranet [16, 17]. V súčasnosti sa pripravuje nový knižničný zákon (návrh z roku 2007 [18]), ktorý má zahrnúť ďalšie pripomienky, podrobnosti a zmluvné ustanovenia ohľadom povinného výtlačku.

Kanada

Odovzdávanie povinného výtlačku je legislatívne podložené v zákone Library and Archives of Canada Act z roku 2004 [19], kedy sa Národná knižnica spojila s Národným archívom a vznikla nová spoločná inštitúcia. Povinný výtlačok sa týka všetkých publikácií vydaných v Kanade vo všetkých formátoch, vrátane kníh, seriálových publikácií, mikroforiem, multi-médií, zvukových a videonahrávok, elektronických publikácií na rôznych typoch fyzických formátov a od 1. januára 2007 zahŕňa aj kartografické materiály a on-line elektronické publikácie [20]. Publikácie sa uchovávajú vo všetkých formách, v ktorých boli sprístupnené verejnosti (aj v prípade identického obsahu). Podobne on-line publikácie publikované vo viacerých formátoch (HTML, PDF, RTF) sa uchovávajú vo všetkých z nich. Publikácie kanadských autorov vydané mimo územia Kanady nepodliehajú povinnému výtlačku. Deponované on-line publikácie sú archivované na serveri LAC (Library and Archives Canada) a sú súčasťou elektronickej zbierky LAC. V súčasnosti ponúka LAC vydavateľom na výber dve úrovne verejného prístupu k on-line publikáciám: otvorený a obmedzený prístup. Pri otvorenom prístupe si ktokoľvek môže publikácie prezeráť a sťahovať. V druhom prípade (väčšinou sa to týka platených publikácií) sú publikácie prístupné verejnosti len na vybraných termináloch v hlavnej budove LAC v Ottawe, z ktorých nie je možné súbory tlačiť, sťahovať ani prenášať [21,22].

Litva

Legislatívu povinného výtlačku upravuje uznesenie vlády č. 1240 z 11. 12. 2006, ktoré nahradilo predchádzajúce vládne uznesenie č. 1389 z roku 1996 [23]. Predmet povinného výtlačku zahŕňa elektronické pramene, tie však nie sú bližšie špecifikované. Novelizovaný zákon nemožno považovať za dostatočne primeranú zákonnú úpravu v oblasti archivácie elektronických prameňov, pretože neuvažuje o nekonvenčných typoch formátov (vrátane webových dokumentov). Neupresňuje pravidlá dodávania a zberu týchto dokumentov, ani s tým súvisiacu problematiku dlhodobej ochrany a prístupu k archivovaným prameňom. Národná knižnica Litvy, ako inštitúcia zodpovedná za ochranu kultúrneho dedičstva, vytvorila preto pracovnú skupinu na prípravu projektu nového zákona o povinnom výtlačku publikovaných dokumentov, ktorý by mal legalizovať zber webových dokumentov [24]. Od roku 2002 buduje knižnica archív elektronických prameňov (projekt AER – The Archive of Electronic Resources) [23]. Využíva pritom dve metódy zberu webových prameňov:

1. zber národného webu – webové stránky s doménou ".lt",
2. výberovo domény ".edu", ".org", ".pl", ".ru" atď. s národným obsahom, dokumenty špeciálnej kvality a vládne publikácie [25].

Pri výbere elektronických pokračujúcich prameňov do archívu spolupracuje Digitálna archivačná sekcia s NA ISSN. Keď vydavateľ požiada ISSN pre nový elektronický prameň, kópia požiadavky je postúpená do tejto sekcie. Tam sa elektronický prameň posúdi z hľadiska výberu a archivácie v AER. Prvý zber litovského webu sa uskutočnil v októbri 2002. Pravidelný zber sa v súčasnosti realizuje dvakrát ročne. Elektronické publikácie s obmedzeným prístupom sa získavajú priamo od vydavateľov na základe uzatvorených dohôd. Prístup k prameňom uloženým v elektronickom archíve je možný z vybraných terminálov v budove Národnej knižnice.

Lotyšsko

Nový zákon o povinnom výtlačku (Legal Deposit Law, dostupný v angličtine [26]) vstúpil do platnosti 20. 6. 2006 a nahradil predchádzajúci zákon z roku 1997. Okrem zníženia počtu odovzdávaných povinných výtlačkov definoval novú terminológiu s precíznejším vysvetlením jednotlivých pojmov a uzákonil právo a povinnosť Národnej knižnice Lotyšska zberať a archivovať on-line publikácie vytvorené v Lotyšsku [27]. On-line publikácie voľne dostupné na internete sa zberajú a archivujú automaticky. Vydavatelia on-line publikácií s obmedzeným prístupom musia umožniť Národnej knižnici prístup za účelom získania kópie. Tieto materiály sú sprístupnené autorizovaným čitateľom len vo výnimočných prípadoch (na vedecké a študijné účely) priamo v budove Národnej knižnice Lotyšska.

Nemecko

Od 29. 6. 2006 je v platnosti nová legislatíva, ktorá zahŕňa aj on-line elektronické publikácie. Odovzdávanie povinného výtlačku tzv. sieťových publikácií (Netzpublikationen) je súčasťou nového zákona o Nemeckej národnej knižnici z 22. 6. 2006 [28]. Predmetom povinného výtlačku sú tzv. mediálne produkty (Medienwerke), ktoré sú definované v paragrafe 3 uvedeného zákona. Patria sem všetky zobrazenia písma, obrazu a zvuku, šírené vo fyzickej forme alebo sprístupnené verejnosti v nefyzickej forme. Mediálne produkty fyzickej povahy sú všetky zobrazenia na papieri, elektronických nosičoch údajov a iných nosičoch. Mediálne produkty nefyzickej povahy sú všetky zobrazenia vo verejnej sieti. Filmové diela, v ktorých nie je v popredí hudba, diela vysielané výlučne v rozhlase a televízii, ako aj webové stránky slúžiace na súkromné účely nepodliehajú ustanoveniam tohto zákona. Nariadenie o povinnom odovzdávaní mediálnych produktov Nemeckej národnej knižnici zo 17. 10. 2008 [29] bližšie špecifikuje podmienky odovzdávania. Odovzdávacia povinnosť sa vzťahuje aj na všetky prvky a softvérové nástroje, ktoré patria k odovzdávaným sieťovým publikáciám. Naopak, táto povinnosť sa nevyžaduje v prípade

obsahovo identických vydaní sieťových publikácií, pokiaľ už boli odovzdané v pôvodnej forme vydania.

Povinnosť odovzdávať mediálne produkty nefyzickej povahy vzniká každému, kto ich rozširuje alebo sprístupňuje verejnosti a má svoje sídlo v Nemecku. Musí tak urobiť na vlastné náklady do jedného týždňa od začiatku rozširovania alebo verejného sprístupnenia.

Rakúsko

Legislatíva odovzdávania povinného výtlačku je v Rakúsku riešená v rámci mediálneho zákona (Mediengesetz [30]). Jeho posledná novela (č. 8/2009) vstúpila do platnosti 1. 3. 2009 a v paragrafe 43 upravila odovzdávanie a zber on-line médií. Rakúska národná knižnica je oprávnená maximálne štyrikrát ročne zberať, archivovať a s určitými obmedzeniami sprístupňovať verejne prístupné rakúske internetové stránky (s doménou ".at") alebo stránky, ktoré sa obsahovo vzťahujú na Rakúsko a periodické on-line médiá. V rámci selektívneho zberu môže knižnica sťahovať niektoré stránky aj častejšie, musí však o tom vlastníka média (vydavateľa) písomne informovať. V prípade, že zber nie je možný kvôli prístupovým heslám, sú vydavatelia (vlastníci médií) povinní poskytnúť ich (po písomnom vyzvaní knižnicou). Týka sa to obsahov, ktorých uchovanie je vo verejnom (knižníckom) záujme. Prípadné zvýšené výdavky na dodávanie, zber alebo uchovávanie však musí znášať samotná národná knižnica. V prípade, že potrebné vynaložené náklady by neboli primerané hodnote uchovávaného obsahu, môže knižnica upustiť od požiadavky na dodanie týchto obsahov. Novela upravuje aj rozmnožovanie a využívanie odovzdaných obsahov a uvádza opatrenia, ktoré majú zabrániť, aby nebolo možné v knižnici využívať bezplatne médiá, ku ktorým je na internete poskytnutý platený prístup. Povinnosť odovzdávania povinných "výtlačkov" sa nevzťahuje na médiá, ktorých obsah už bol v identickej alebo prevažne identickej forme odovzdaný v rámci povinného výtlačku podľa uvedeného zákona, na nosiče zvuku a produkty kinematografie, ako aj na obsahy, ktorých uchovávanie nie je vo vedeckom, kultúrnom alebo verejnom záujme [31].

Slovinsko

Od vyhlásenia nezávislosti Slovinska v roku 1991 silneli snahy o revíziu zákona z roku 1972. V októbri 2006 bol prijatý nový zákon (Zakon o obveznem izvodu publikacij – Zákon o povinnom výtlačku publikácií [32]), ktorý zahrnul do predmetu povinného výtlačku okrem klasických publikácií aj elektronické publikácie distribuované na fyzických nosičoch a elektronické publikácie prístupné na webe, ak boli zverejnené v Republike Slovinsko alebo sú určené predovšetkým používateľom v Republike Slovinsko. Príjemcom povinných publikácií sú Národná a univerzitná knižnica v Ľubljaně a Univerzitná knižnica v Maribore. Sprístupnenie

publikácií chránených heslom je možné po uzatvorení dohody s vydavateľom, tieto musia byť k dispozícii aspoň na študijné a výskumné účely. Národná a univerzitná knižnica je zodpovedná za zákonné použitie a ochranu povinného výtlačku elektronických publikácií pred zneužitím. Ak vydavateľ neumožní prístup k svojim publikáciám na webe a ich zber, dostane pokutu. K zákonu bol v októbri 2007 vydaný doplnok vo forme smernice (Pravilník o vrstah in izboru elektronskih publikacij za obvezni izvod – Predpis o druhoch a výbere elektronických publikácií pre povinný výtlačok [33]), v ktorom je uvedené, že Národná a univerzitná knižnica poskytuje verejný on-line prístup k voľným prameňom stiahnutým z internetu. Pramene s obmedzeným prístupom budú dostupné z archívu na vybraných termináloch v knižnici. Predpis taktiež určuje, ktoré publikácie sa vzhľadom na obsah alebo pre technické problémy nezberajú a definuje povinné údaje, ktoré má elektronická publikácia uvádzať. Národná a univerzitná knižnica vyvinula internetový portál Digital Library of Slovenia (Digitálna knižnica Slovenska), ktorý je od roku 2006 voľne dostupný na internete (www.dlib.si). Portál okrem repozitára plní tiež funkciu nástroja na zber webových publikácií podľa nového zákona [34].

Situácia na Slovensku

Súčasnú platnú legislatívu o povinnom výtlačku upravuje zákon č.212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch [35], ktorý sa vzťahuje na tlačené periodické i neperiodické publikácie a elektronické publikácie vydané na hmotných nosičoch (CD-ROM) a na audiovizuálne diela. V § 3 ustanovujúcom odovzdávanie povinných výtlačkov periodických publikácií a § 4, ktorý ustanovuje odovzdávanie povinných výtlačkov neperiodických publikácií, je uvedená povinnosť vydavateľa odovzdávať povinný výtlačok aj v elektronickej alebo inej forme, ak bol v niektorej z nich pôvodne vydaný, po jednom vyhotovení Univerzitnej knižnici v Bratislave a Slovenskej národnej knižnici [35]. Tieto ustanovenia možno vzťahovať na publikácie na pevnom nosiči, nie sú ale v žiadnom prípade použiteľné u on-line publikácií, nakoľko je reč o vydaných publikáciách. Vydaný môže byť CD-ROM, tlačený časopis alebo tlačená kniha, ale nie on-line publikácia. Odovzdávanie povinných výtlačkov elektronických publikácií vydaných offline taktiež nie je jednoznačne definované. Zákon by obsiahol všetky typy publikácií, ak by definoval odovzdávanie povinných výtlačkov nezávisle od typu nosiča. V tom prípade by sa týkal všetkých typov publikácií a to vydávaných na pevnom fyzickom nosiči offline aj publikácií sprístupnených na internete on-line.

Posledná novela zákona o povinných výtlačkoch č. 555/2008 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť 1. februára 2009, opäť nepriniesla rozšírenie typov odovzdávaných nosičov, ale len rozšírila počet inštitúcií, ktorým majú vydavatelia nosiče odovzdávať [36]. K dvom inštitúciám, ktoré podľa § 3, písmeno b) a § 4 písmeno c) dostávajú povinný výtlačok aj v elektro-

nickej alebo inej forme, ak bol v niektorej z nich pôvodne vydaný, pribudol Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied. Stále však ide len o publikácie na pevnom nosiči (offline formy vydaných dokumentov, napr. CD-ROM, DVD-ROM a pod.). Netýka sa publikácií sprístupňovaných na internete.

Vzhľadom na tieto skutočnosti bude potrebné opätovne iniciovať zmeny v zákone o povinných výtlačkoch, prípadne riešiť problematiku on-line publikácií samostatným legislatívnym predpisom.

Legislatívne zakotvenie odovzdávania povinných výtlačkov on-line publikácií a tiež zmeny v ďalších súvisiacich zákonoch (najmä autorský zákon) by zjednodušili získavanie publikácií za účelom ich uchovávaní a sprístupňovania. Autorský zákon č. 618/2003 Z. z. umožňuje vytváranie digitálnych kópií (pri jednotlivých resp. niekoľkých digitalizovaných stránkach nie je potrebný súhlas autora, inak je to však pri elektronickom kopírovaní celého diela, ktoré vyžaduje súhlas autora). Zatiaľ nie je tiež zakotvené sprístupňovanie elektronických on-line publikácií [1]. Vzhľadom na tieto skutočnosti bude treba pri vytváraní archívu elektronických on-line publikácií situáciu dočasne riešiť formou dobrovoľného odovzdávania na základe individuálnych dohôd s vydavateľmi.

V krajinách, kde odovzdávanie povinných výtlačkov on-line publikácií nie je legislatívne upravené, vznikajú v snahe o záchranu kultúrneho dedičstva rôzne projekty archivácie webových dokumentov. Sú postavené na systéme dobrovoľného odovzdávania povinných výtlačkov na základe uzatvorených zmlúv s vydavateľmi. Ako príklad možno uviesť holandský e-Depot system založený na IBM technológii DIAS (Digital Information and Archiving System) [37]. Toto riešenie poskytuje nástroje pre uchovávanie a vyhľadávanie obrovského množstva elektronických dokumentov a multimediálnych súborov. V budúcnosti bude DIAS schopný signalizovať potrebu konverzie alebo migrácie uchovávaných obsahov z dôvodu zabezpečenia ich dostupnosti.

Ďalším príkladom archivácie on-line publikácií je projekt PEPRS (Piloting an e-journals preservation registry service) [38], na ktorom spolupracuje aj medzinárodné centrum ISSN v Paríži. Projekt bol spustený v auguste 2008 a jeho cieľom je vytvoriť autorizovaný register archivovaných elektronických časopisov.

Univerzitná knižnica v Bratislave realizuje prostredníctvom referátu elektronických informačných prameňov pri Národnej agentúre ISSN projekt webdepozit, čiže výberový archív elektronických on-line prameňov na pokračovanie. O tomto projekte, zameranom na pôvodné vedecké a odborné elektronické pramene na pokračovanie, sme písali v *Bulletine UKB* v roku 2008 [39]. Podrobnejšie informácie sú uverejnené na stránke projektu <http://www.webdepozit.sk/>. V budúcnosti plánujeme experimentálnu etapu projektu nahradiť plnou prevádzkou. K tomu je však potrebné čo najviac sa priblížiť k stavu, aby bol webdepozit dôveryhodným

repozitárom. Postupovať možno podľa plánu vypracovaného v rámci projektu Digital Preservation Europe pod názvom PLATTER (Planning Tool for Trusted Electronic Repositories) [40]. Takto by bolo možné zabezpečiť a garantovať dlhodobú ochranu digitálnych dát.

Použitá literatúra

[1] MATÚŠKOVÁ, J. – KATRINCOVÁ, B. Povinné výtlačky elektronických publikácií (prehľad legislatívy vybraných krajín vrátane Slovenska). In *Bulletin UKB* [online]. 2006, č. 1 [cit. 2009-12-11]. Dostupné na internete: <http://www.ulib.sk/files/Bulletin/Bulletin1_2006.pdf>

[2] MAJEROVÁ, Jarmila. Novelizácia zákona o povinnom výtlačku. In ITlib. Informačné technológie a knižnice [online]. 2004, č. 2 [cit. 2009-12-14]. Dostupné na internete: <<http://www.cvtisr.sk/itlib/itlib042/majerova.htm>>

[3] 2007 Discussion Paper on the Extension of Legal Deposit. [cit. 2009-11-23]. Dostupné na internete: <[http://www.ag.gov.au/www/agd/rwpattach.nsf/VAP/\(454DFAFE2D6830FB1D0597823A67B5D6\)~Final+Legal+Deposit+discussion+paper+PDF+version.PDF/\\$file/Final+Legal+Deposit+discussion+paper+PDF+version.PDF](http://www.ag.gov.au/www/agd/rwpattach.nsf/VAP/(454DFAFE2D6830FB1D0597823A67B5D6)~Final+Legal+Deposit+discussion+paper+PDF+version.PDF/$file/Final+Legal+Deposit+discussion+paper+PDF+version.PDF)>

[4] Submissions to the 2007 Discussion Paper on the Extension of Legal Deposit. [cit. 2009-11-23]. Dostupné na internete: <http://www.arts.gov.au/public_consultation/submissions-closed/discussion_paper_on_the_extension_of_legal_deposit_of_library_material/submissions.>

[5] CELBOVÁ, Ludmila. Český web a povinný výtisk – jde to spolu dohromady? In Knižovna [online]. 2008, roč. 19, č. 2, s. 59-75 [cit. 2009-11-27]. Dostupné na internete: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovna82/82005.htm>>

[6] SUNDEKSEMPLARI SEADUS. [cit. 2009-12-14]. Dostupné na internete: <<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=968385>>

[7] TALIHÄRM, Ülle. DIGAR: Digital archive of the National Library of Estonia. [cit. 2009-12-10]. Dostupné na internete: <<http://www2.nlib.ee/ERY/balti/slides/Taliharm.pdf>>

[8] FELT, Kairi. DIGAR as the way and possibility to re-use the publikations of public sector. [cit. 2009-12-10]. Dostupné na internete: <http://www.einiras.net/conf/conferences/conferences_talinn2008.cfm>

[9] Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä. [cit. 2009-12-14]. Dostupné na internete: <<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20071433>>

[10] Legal Deposit Act. [cit. 2009-12-01]. Dostupné na internete: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2003/liitteet/opm_132_Legal_Deposit_Act.pdf?lang=en>

[11] Legal deposits to The National Library of Finland. [cit. 2009-12-01]. Dostupné na internete: <<http://www.nationallibrary.fi/publishers/deposit.html>>

- [12] Loi n°2006-961 du 1 août 2006 relative au droit d'auteur et aux droits voisins dans la société de l'information. [cit. 2009-12-04]. Dostupné na internete: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do;jsessionid=540DF743FEF5551488F1EC5CC0436B1E.tpdj005v_1?cidTexte=LEGITEXT000006054152&dateTexte=20091202>
- [13] LASFARGUES, France. Legal deposit of the French Web: harvesting strategies for a national domain. [cit. 2009-12-04]. Dostupné na internete: <<http://iwaw.net/08/IWAW2008-Lasfargues.pdf>>
- [14] Digital legal deposit. [cit. 2009-12-04]. Dostupné na internete: <http://www.bnf.fr/pages/zNavigat/frame/version_anglaise.htm?ancre=english.htm>
- [15] Zakon o knjižnicama. [cit. 2009-12-08]. Dostupné na internete: <<http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/267274.html>>
- [16] Legal deposit of Web resources. [cit. 2009-12-08]. Dostupné na internete: <<http://www.nsk.hr/DigitalLibEN.aspx?id=755>>
- [17] Obvezni primjerak mrežnih publikacija: hrvatska legislativa i metoda arhiviranja. [cit. 2009-12-08]. Dostupné na internete: <<http://infoz.ffzg.hr/INFuture/2007/pdf/3-03%20Vrbanc,%20Tomica,%20Obvezni%20primjerak%20mreznih%20publikacija.pdf>>
- [18] Prijedlog zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. [cit. 2009-12-08]. Dostupné na internete: <www.hkdrustvo.hr/datoteke/280>
- [19] Library and Archives of Canada Act. [cit. 2009-12-04]. Dostupné na internete: <<http://laws.justice.gc.ca/eng/L-7.7/index.html>>
- [20] Legal Deposit of Publications Regulations. [cit. 2009-12-07]. Dostupné na internete: <<http://laws.justice.gc.ca/en/SOR-2006-337/FullText.html>>
- [21] Legal Deposit: Preserving and Providing Access to Canada's Published Heritage. [cit. 2009-12-04]. Dostupné na internete: <<http://www.collectionscanada.gc.ca/legal-deposit/041008-0200-e.html>>
- [22] Legal deposit procedures for online publications: general guidelines. [cit. 2009-12-07]. Dostupné na internete: <<http://www.collectionscanada.gc.ca/electroniccollection/003008-1000-e.html>>
- [23] Long Term Preservation of Lithuanian Cultural Heritage: Digitisation and Harvesting. [cit. 2009-12-10]. Dostupné na internete: <http://www.lnb.lt/stotisFiles/uploadedAttachments/SIAR_SeminarProgramme2008v2200831702327.pdf>
- [24] Strategy on long-term preservation of Lithuanian cultural heritage, current and future projects. [cit. 2009-12-10]. Dostupné na internete: <http://www.epaveldas.lt/vbspi/content/docs/publications/8_1.pdf>
- [25] Lithuania. [cit. 2009-12-10]. Dostupné na internete: <<http://209.85.135.132/search?q=cache:SXGEIKe05KYJ:www.webarchiv.cz/files/culture2000/Lithuania.doc+lithuania+%22legal+deposit%22+online&cd=1&hl=sk&ct=clnk&gl=sk>>

- [26] Legal Deposit Law. [cit. 2009-12-10]. Dostupné na internete: <<http://www.km.gov.lv/en/sector/libraries/deposit.html>>
- [27] Development of Legal Deposit in Latvia. [cit. 2009-12-10]. Dostupné na internete: <<http://edoc.hu-berlin.de/conferences/bobcatsss2008/bukovska-dace-103/PDF/bukovska.pdf>>
- [28] Gesetz über die Deutsche Nationalbibliothek. [cit. 2009-12-04]. Dostupné na internete: <<http://bundesrecht.juris.de/dnbg/index.html>>
- [29] Verordnung über die Pflichtablieferung von Medienwerken an die Deutsche Nationalbibliothek (Pflichtablieferungsverordnung - PflAV). [cit. 2009-12-04]. Dostupné na internete: <<http://bundesrecht.juris.de/pflav/BJNR201300008.html>>
- [30] Mediengesetz. [cit. 2009-12-04]. Dostupné na internete: <<http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000719&ShowPrintPreview=True>>
- [31] Pflichtexemplare. [cit. 2009-12-04]. Dostupné na internete: <http://www.onb.ac.at/about/sammelrichtlinien_pflichtexemplare.htm>
- [32] Zakon o obveznem izvodu publikacij (ZOIPub) – Uradni list RS 69/2006. [cit. 2009-12-08]. Dostupné na internete: <<http://www.uradni-list.si/pdf/2006/Ur/u2006069.pdf>>
- [33] Pravilnik o vrstah in izboru elektronskih publikacij za obvezni izvod - Uradni list RS 90/2007. [cit. 2009-11-23]. Dostupné na internete: <<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200790&stevilka=4422>>
- [34] Slovenia/ 4.2 Recent policy issues and debates. 4.2.8 New technologies and cultural policies. [cit. 2009-12-08]. Dostupné na internete: <<http://www.culturalpolicies.net/web/slovenia.php?aid=428>>
- [35] Zákon č. 212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnoženín audiovizuálnych diel v znení neskorších predpisov
- [36] Zákon č. 555/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnoženín audiovizuálnych diel v znení neskorších predpisov
- [37] The e-Depot system (DIAS). [cit. 2009-12-14]. Dostupné na internete: <<http://www.kb.nl/dnp/e-depot/operational/background/index-en.html>>
- [38] PEPRS. Piloting an e-journals preservation registry service. [cit. 2009-12-14]. Dostupné na internete: <<http://edina.ac.uk/projects/peprs/index.html>>
- [39] MATÚŠKOVÁ, Jana. Projekt archivácie elektronických informačných prameňov na pokračovanie. In *Bulletin UKB* [online]. 2008, č. 1 [cit. 2009-12-14]. Dostupné na internete: <http://www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/Bulletin1_2008.pdf>

[40] ROSENTHAL, C. – BLEKINGE-RASMUSSEN, A. – HUTAŘ, J. Průvodce plánem důvěryhodného digitálního repozitáře (PLATTER). Praha : Národní knihovna České republiky, 2009. 51 s. [cit. 2009-12-14]. Dostupné na internete: < <http://www.ndk.cz/platter-cz> >

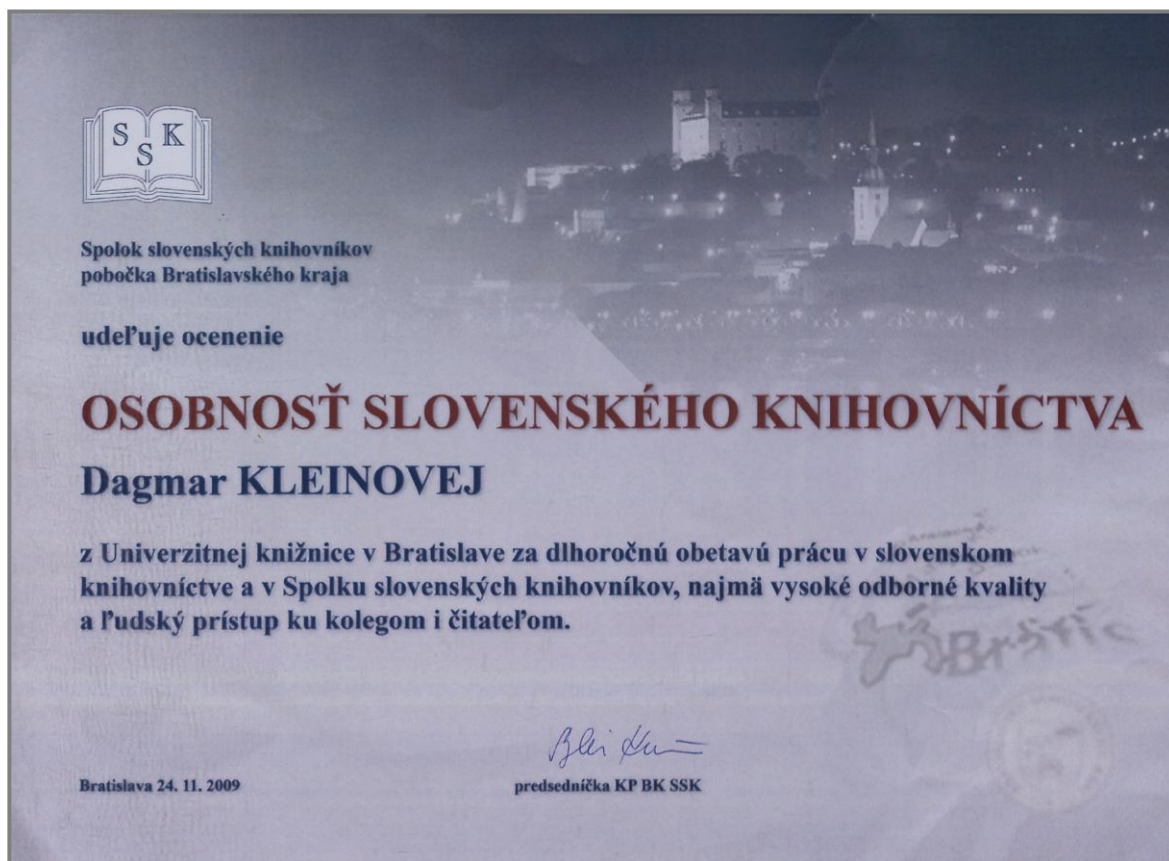
PhDr. Jana Matúšková

STUDIA BIBLIOGRAPHICA POSONIENSIA 1/2009

Do pozornosti čitateľov, pracovníkov Univerzitetnej knižnice v Bratislave i odbornej verejnosti kladieme nové číslo odborného zborníka knižnice pod názvom *Studia Bibliographica Posoniensia I/2009*. Tento ročník je prednostne venovaný výskumu dejín knižnej kultúry, resp. jej jednotlivým zložkám a tvorí ho 13 štúdií domácich autorov z rôznych vedeckých inštitúcií. Svoj priestor si našli rôznorodé príspevky z oblasti výskumu dejín kníhtlače a kníhtlačiarstva, autorského práva i dobového vydavateľstva i kníhkupectva. Prezentované boli aktuálne poznatky o vývoji propagácie a distribúcie tlačenej produkcie na našom území, analýzy korešpondencie i ďalších súvisiacich prameňov. Blok štúdií uzatvára príspevok o výskume šľachtických knižníc na Slovensku. Druhú časť zborníka naplnili recenzie novej literatúry zo sféry bibliografie, dejín knižnej kultúry a vzdelanosti. Plnotextové znenie zborníka bude záujemcom prístupné i na stránke knižnice, ako tomu bolo i v prípade predchádzajúcich troch ročníkov.

Mgr. Miriam Poriezová, Mgr. Petronela Bulková

OSOBNOSŤ SLOVENSKEHO KNIHOVNÍCTVA

Srdečne blahoželáme!

**PODUJATIA USKUTOČNENÉ
V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI V BRATISLAVE
v 2. polroku 2009**

J Ú L – A U G U S T

25. 6. - 21. 8. 2009

SOCHA A OBJEKT XIV.

Expozície v rámci 14. ročníka medzinárodnej výstavy

Usporiadatelia: Agentúra Artlines, Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, ARTpoint, s.r.o., Mestská časť Bratislava – Staré Mesto

6. 7. – 8. 7. 2009

**DIGITALE QUELLENSAMMLUNGEN:
ERSTELLUNG – ARCHIVIERUNG – PRÄSENTATION – NUT-
ZUNG**

Medzinárodná vedecká konferencia

Usporiadatelia: Digitales Forum Mittel- und Osteuropa (DiFMOE), Univerzitná knižnica v Bratislave

6. 7. – 17. 7. 2009

KARL GOTTLIEB WINDISCH (1725-1793)

EMIL PORTISCH (1887-1985) zwei herausragende Persönlichkeiten in der deutschsprachigen Pressegeschichte der Stadt Pressburg/Bratislava

Sprievodná výstava medzinárodnej vedeckej konferencie Digitale Quellensammlungen

Usporiadatelia: Universität Wien, Univerzitná knižnica v Bratislave
Digitales Forum Mittel- und Osteuropa

7. 7. 2009

UDELOVANIE CIEN SLOVENSKEJ HISTORICKEJ SPOLOČNOSTI ZA ROK 2008

Usporiadatelia: SAV – Historický ústav Ľudovíta Štúra, Univerzitná knižnica v Bratislave

10. 7. 2009

LETNÉ LITERÁRNE LÁSKANIE

1. ročník programového projektu

Bratislava číta beatnikov. Legendárna beat generation očami dramaturga a režiséra Ivana Kováča

Účinkovali: Ľubomír Feldek, Iveta Radičová, Vanda Feriancová, František Kovár, Milan Markovič, Tony Kubasák

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

Foto: Peter Procházka

11. 7. 2009

LETNÉ LITERÁRNE LÁSKANIE

1. ročník programového projektu

Jenčíková číta Pastirčáka. Hudba jazyka, jazyk obrazu a obraz hudby v diele básnika, prozaika, esejistu, výtvarníka a kazateľa očami režisérky Evy Jenčíkovej

Účinkovali: Daniel Pastirčák, Debora Pastirčáková, Adam Matej, Jonatán Pastirčák, Damián Pastirčák

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

Foto: Peter Procházka

12. 7. 2009

LETNÉ LITERÁRNE LÁSKANIE

1. ročník programového projektu

Hevier číta „blúznivé deti jasnozrivé.“ Vizionárski básnici od Williama Blakea po Sama Bohdana Hroboňa očami spisovateľa, výtvarníka a hudobníka Daniela Heviera

Účinkovali: Viktor Lukáč, Dorota Nvotová, Marián Jaslovský

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

Foto: Peter Procházka

30. 7. 2009

SALÓN U LISZTA

Legendy slovenskej populárnej hudby

Dvadsať šiesta časť programového cyklu

Účinkovali: Kamil Peteraj, básnik, textár; Ján Lehotský, hudobný skladateľ, klavirista, spevák; Jozef Dodo Šuhajda, manager, hudobník, spoluautor knihy Slovenský bigbít

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

7. 8. 2009

ŠANSON.cz – ŠANSÓN.sk

3. ročník medzinárodného programového projektu

Zora Jandová (CZ)

Pôvabná divadelná a muzikálová herečka, inšpiratívna výtvarníčka, učiteľka thai-chi

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

Foto: Peter Procházka

8. 8. 2009

ŠANSON.cz – ŠANSÓN.sk

3. ročník medzinárodného programového projektu

Jana Hubinská (SK)

Stretnutie s menej známou tvárou populárnej herečky

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

Foto: Peter Procházka

9. 8. 2009

ŠANSON.cz - ŠANSÓN.sk

3. ročník medzinárodného programového projektu

Renata Drössler (CZ)

Večer s „čiernym motýľom českého šansónu“

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

Foto: Peter Procházka

20. 8. 2009

SALÓN U LISZTA

Súvislosti odboja

Dvadsať siedma časť programového cyklu, venovaná 65. výročiu Slovenského národného povstania

Účinkovali: generál Karol Schwarz, veterán východného odboja; plukovník Karol Miklánek, veterán západného odboja; Pavol Mešťan, riaditeľ Múzea židovskej kultúry; Igor Schmidt, archívne historické dokumenty; Rajmund Kákoni, akordeón

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

28. 8. 2009

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA DELEGÁTOV

EURÓPSKEJ FEDERÁCIE ĽUDOVÉHO UMENIA A REMESLA

Usporiadateľ: Ústredie ľudovej umeleckej výroby

S E P T E M B E R

10. 9. 2009

Gabriela Kiliánová – Eva Kowalská – Eva Krekovičová

MY A TÍ DRUHÍ V MODERNEJ SPOLOČNOSTI

Konštrukcie a transformácie kolektívnych identít

Vladimír Krivý – Oľga Danglová

SVET MNOHÝCH „MY A ONI“

Kolektívne identity na súčasnom Slovensku

Prezentácia monografií, hlavných výstupov projektu Centra excelentnosti SAV „Procesy“

Usporiadatelia: Historický ústav Slovenskej akadémie vied; Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied; Ústav etnológie Slovenskej akadémie vied; Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied; Univerzitná knižnica v Bratislave

16. 9. 2009

MEDZINÁRODNÝ DEŇ DEMOKRACIE

Prednáška spojená s diskusiou

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Občianske združenie Civitas Europa

17. 9. 2009

ZAHRANIČNÁ POLITIKA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Prednášal: Miroslav Lajčák, minister zahraničných vecí SR

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Klub Nového slova

24. 9. 2009

SALÓN U LISZTA

Víno je zrkadlom srdca

Dvadsať ôsma časť programového cyklu

Účinkovali: Jaroslav Macík, podnikateľ, Víno Tokaj; Mária Macíková, podnikateľka; Ján Všetecha-Konstanty, legát Európskeho vinárskeho rytierskeho stavu, Nitra; Vladimír Plachý, výtvarník; Michal Dírer, klavír

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

28. 9. 2009

SLOVENSKÉ BEZPEČNOSTNÉ FÓRUM 2009

Konferencia o aktuálnych otázkach zahraničnej a bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky

Sprievodné podujatie: Zamatová revolúcia a Slovensko dnes (vernisaž)

Usporiadatelia: Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO

O K T Ó B E R

3. 10. – 12. 10. 2009

EX LIBRIS EXTRA - zaujímavosti z fondov Univerzitetnej knižnice

Výstava

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

6. 10. – 14. 10. 2009

**STREDISKO UNESCO PREDSTAVUJE
dokumenty OSN a UNESCO z fondov Univerzitetnej knižnice**

Výstava

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO

6. 10. 2009

VÝSKUM DEJÍN KNIŽNEJ KULTÚRY V UKB

Seminár o výsledkoch výskumu. Prezentácia databáz kabinetu retrospektívnej bibliografie. **Venerare memoriam.**

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

7. 10. 2009

SÚBORNÝ KATALÓG PERIODÍK

Seminár o celoštátnom informačnom systéme v správe knižnice

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

8. 10. 2009

**NOVÉ INFORMAČNÉ BÁZY DÁT
k výskumu dejín 20-tych – 40-tych rokov
20. storočia**

Seminár

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

8. 10. 2009

JULES ÉMILE FRÉDÉRIC MASSENET: MANON

DVD prezentácia opery pre členov Klubu priateľov opery SND

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Klub priateľov opery Slovenského národného divadla, člen Medzinárodnej asociácie operných klubov FEDORA

9. 10. 2009

MENIACI SA SVET A JEHO VPLYV NA DUŠEVNÉ ZDRAVIE

Prednáška Jána Pečeňáka spojená s diskusiou pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia, vyhláseného OSN

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Liga za duševné zdravie

9. 10. 2009

SALÓN U LISZTA

Univerzitná knižnica v Bratislave (1919-2009) – úspešný príbeh

Dvadsať deväť časť programového cyklu Stretnutie významných osobností – čitateľov, ktorým „Univerzitka“ prirástla k srdcu: Milan Kňažko, exminister kultúry SR; Rudolf Chmel, exminister kultúry SR; František Mikloško, poslanec NR SR; Jozef Mikloško, exveľvyslanec SR v Taliansku; Pavel Dvořák, historik; Milan Zemko, historik; Jozef Haľko, cirkevný historik; Štefan Šlachta, architekt; Ľudovít Molnár, predseda Slovenskej komisie pre UNESCO; Igor Bázlik a Monika Stanislavová – klavír, spev. Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA.

10. 10. 2009

MATINÉ

Dámsky komorný orchester pod vedením Eleny Šarayovej

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

10. 10. 2009

DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ

Nevšedná možnosť nahliadnúť
do zákulisia UKB

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica
v Bratislave

10. 10. 2009 a 15. 10. 2009

BiblioBiograf

**Jubilujúca Univerzitná knižnica
v Bratislave na filmovom plátne
a na obrazovke**

Kino Čas v čase

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

13. 10. 2009

**NOVÉ TRENDY V INFORMATIZÁCII KULTÚRNEHO
DEDIČSTVA**

Progres a perspektívy Slovakiany – slovenskej digitálnej knižnice

Svetové trendy IT v kultúre a riešenia IBM Slovensko

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

15. 10. 2009

NAJNOVŠIE INFORMAČNÉ SLUŽBY – smery a realita

Seminár o trendoch v službách čitateľom

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

20. 10. – 3. 11. 2009

NATO Multimedia – BEZPEČNOSŤ NAŠEJ BUDÚCNOSTI

Multimediálna výstava o úlohe Severoatlantickej aliancie

pri obrane pred existujúcimi a potenciálnymi bezpečnostnými hrozbami

Usporiadatelia: Sekcia verejnej diplomacie

NATO, Brusel, Univerzitná knižnica v Bratislave

- Depozitná knižnica NATO

21. 10. – 29. 10. 2009

SLOVÁCI V OPERÁCIÁCH NATO

Výstava fotografií o úlohách slovenských vojakov v zahraničných operáciách Severoatlantickej aliancie

Usporiadatelia: Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO

21. 10. 2009

SLOVO KU KNIHE

M. Droppa – A. S. Janovjak – Janovjak, Š. A.: Príručka pre EU-manažéra
Prezentácia slovensko-francúzsko-nemecko-anglického výkladového slovníka.

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Vydavateľstvo Lúč

23. 10. 2009

NOVÉ MOŽNOSTI VYUŽITIA VÝŽIVY V LIEČBE CIVILIZAČNÝCH OCHORENÍ

Prednáška Igora Bukovského spojená s diskusiou pri príležitosti Svetového dňa potravy, vyhláseného OSN

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Ambulancia klinickej výživy

26. 10. – 30. 10. 2009

SLOVENSKÉ FILMOVÉ KLENOTY v zozname kinematografického dedičstva UNESCO

Minifestival významných slovenských filmov pri príležitosti Svetového dňa audiovizuálneho dedičstva (27. 10.)

26. 10., 18.00 h - **322** (Dušan Hanák, 1969)

27. 10., 18.00 h – **Slnko v sieti** (Štefan Uher, 1962)

28. 10., 18.00 h – **Pieseň o sivom holubovi** (Stanislav Barabáš, 1961)

30. 10., 16.00 h – **Vtáčkovia, siroty a blázni** (Juraj Jakubisko, 1969)

30. 10., 18.00 h – **Slávnosť v botanickej záhrade** (Elo Havetta, 1969)

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Slovenský filmový ústav

27. 10. 2009

BUDOVY A PROSTREDIE 2009

Medzinárodná vedecká konferencia

Usporiadatelia: Slovenská technická univerzita v Bratislave – Stavebná fakulta, Slovenská spoločnosť pre techniku prostredia

29. 10. 2009

SALÓN U LISZTA

Začiatky diplomacie Slovenskej republiky v USA

Tridsiata časť programového cyklu

Účinkovali: Branislav Lichardus, rektor City University, prvý veľvyslanec Slovenskej republiky v USA; Oto Kořínek, novinár, spisovateľ; Ľuboš Jurík, novinár, spisovateľ

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

NOVEMBER 2009

5. 11. – 28. 11. 2009

ANDREI POLUSHKIN (RUS)

Rekonštrukcia pamäte

Výstava fotografií v rámci 19. ročníka Mesiaca fotografie

(Paríž, Viedeň, Berlín, Rím, Moskva, Luxemburg)

Usporiadatelia: Občianske združenie FoToFo, Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

9. 11. 2009

GLOBÁLNE A LOKÁLNE V POSTSOCIALISTICKOM MESTE

Medzinárodný seminár o vplyve globalizácie na rozvoj postsocialistických miest strednej Európy, na ich image a lokálnu identitu ich obyvateľov

Ulf Hannerz (S), Arie de Ruijter (NL), Craig Young (GB), Iskra Balkanska (BG), Thomas Boren (S), Zdeněk Uherek (CZ)

Usporiadatelia: Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica – Ústav vedy a výskumu, Slovenská akadémia vied – Ústav etnológie, Univerzitná knižnica v Bratislave

12. 11. 2009

JULES ÉMILE FRÉDÉRIC MASSENET: MANON

(2. časť)

DVD prezentácia opery pre členov Klubu priateľov opery SND

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Klub priateľov opery Slovenského národného divadla, člen Medzinárodnej asociácie operných klubov FEDORA

12. 11. 2009

NOVEMBER '89

Prezentácia knihy Jozefa Žatkuliaka a kol. o významnom medzníku vo vývoji slovenskej spoločnosti a jeho medzinárodnom kontexte

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Slovenská akadémia vied – Historický ústav

13. 11. 2009

**DVADSAŤ ROKOV DEMOKRATICKÝCH ZMIEN V EURÓPE
A NA SLOVENSKU**

Robert Hajšel, Ivan A. Petranský, Boris Zala, Andrea Elscheková-Matisová, Anna Záborská, Ján Čarnogurský, Ján Budaj

Usporiadatelia: Informačná kancelária Európskeho parlamentu, Ústav pamäti národa

20. 11. 2009

PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA BRATISLAVY

Odborná konferencia

Usporiadateľ: Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.

26. 11. 2009

SALÓN U LISZTA

Rozkoše dávných čias

Tridsiata prvá časť programového cyklu

Uvedenie nového románu Antona Hykischu a hovory o tom, čím sme prešli za uplynulé polstoročie

Anton Hykisch, spisovateľ, diplomat; Mária Bátorová, literárna vedkyňa, spisovateľka; Štefan Bučko, herec, riaditeľ Činohry SND; František Mikloško, poslanec NR SR

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

26. 11. – 18. 12. 2009

**SPHAERA TERRESTRIS, SPHAERA CAELESTIS – ZEM
A NOČNÁ OBLOHA OČAMI NOVOVEKU**

Multimediálna výstava reštaurovaných historických glóbusov

Projekt podporila Nadácia VÚB

Usporiadatelia: Slovenská akadémia vied – Ústredná knižnica,
Univerzitná knižnica v Bratislave

Fotografie od autora
project.sphaera

DECEMBER

1. 12. 2009

SPOZNÁVAJME SA NAVZÁJOM

Hudobno-dramatické pásmo žiakov ZUŠ Exnárova 6, Bratislava a ZUŠ Šaľa

Usporiadateľ: Základná umelecká škola, Exnárova 6, Bratislava

7. 12. – 8. 12. 2009

VÝROČNÁ KONFERENCIA

PRIDRUŽENÝCH ŠKÔL UNESCO V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Slovenská komisia pre UNESCO

7. 12. 2009

ANTICKÉ INŠPIRÁCIE

Medzinárodný seminár o prekladoch klasických diel a spracovaní antic-
kých tém v súčasnej literatúre

Usporiadateľ: Slovenská spoločnosť prekladateľov umeleckej literatúry

8. 12. 2009

TRADIČNÁ ĽUDOVÁ KULTÚRA NA SLOVENSKU

v kontexte vládnych opatrení a aktuálnej agendy UNESCO

Pracovný seminár o aktuálnom stave realizácie Dohovoru na ochranu
nehmotného kultúrneho dedičstva na Slovensku

Hostia: Jana Kresáková, Vladimír Kysel', Juraj Hamar, Dušan Katuščák
a ďalší

Usporiadatelia: Národné osvetové centrum – Koordinačné centrum
tradičnej ľudovej kultúry, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky –
sekcia menšinových a regionálnych kultúr

9. 12. 2009

MARGITA FIGULI: MÁMIVÝ DÚŠOK

Prezentácia výberu z najznámejších próz k 100. výročiu narodenia autorky
Zostavila Anna Fischerová-Šebestová, vydala Matica slovenská, Martin,
2009

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a doku-
mentačné stredisko UNESCO

9. 12. 2009

PAVOL STRAUSS: SÚBORNÉ DIELO

Prezentácia celoživotného diela slovenského spisovateľa a lekára

Július Pašteka, František Horn, Štefan Bučko, Gabriela Smolíková a ďalší

Usporiadatelia: Občianske združenie Hlbiny, Bratislava, Vydavateľstvo
Michala Vaška, Prešov

10. 12. 2009

GIUSEPPE VERDI: LA TRAVIATA

DVD prezentácia opery pre členov Klubu priateľov opery SND

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Klub priateľov opery Slovenského národného divadla, člen Medzinárodnej asociácie operných klubov FEDORA

10. 12. 2009

HÁČKOVANÉ POST SCRIPTUM MILANOVI RÚFUSOVI

Poetický večer venovaný významnej osobnosti slovenskej literatúry

Účinkovali: Milka Došeková, František Kovár, Egon Gnoth

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Slovkoncert

11. 12. 2009

SALÓN U LISZTA

Rodinné Vianoce

Tridsiata druhá časť programového cyklu

Účinkovali: Mária Hurajová, generálna riaditeľka Burzy cenných papierov;

Emil Huraj, lekár, vedec; Lucia Rózsa-Hurajová, herečka, speváčka; Oskar

Rózsa, basgitarista, producent, dirigent, skladateľ

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

Názov: **BULLETIN UNIVERZITNEJ KNIŽNICE
V BRATISLAVE č. 2/2009**

Vydala: Univerzitná knižnica v Bratislave

Zodpovedný redaktor: Mgr. Tatiana Popová

Redakčná rada: Mgr. Mária Džavíková, Mgr. Kamila Fircáková,
PhDr. Dagmar Kleinová, Mgr. Tatiana Popová,
PhDr. Lýdia Sedláčková

Jazykový redaktor: PhDr. Júlia Dvorská

Rok vydania: 2009

Tlač: Univerzitná knižnica v Bratislave